

Hovedresultatet af Undersøgelserne i Eftertid kan vist udtrykkes saaledes: Den forskjellige Fodrings Eftervirkning paa Mælkens Mængde og S sammensætning samt paa Køernes Tilvæxt og paa den fortærede Halmmængde har enten været upaaviselig eller ubetydelig, hvoraf følger, at det er i Resultaterne fra selve Forsøgstiden, at vi maa hente Besvarelsen paa de Spørgsmaal, der have været optagne som Forsøgs-æmner, men foruden at anskueliggjøre dette have de derhos viist, at de i en væsentlig Grad hjælpe til, at man kan danne sig et Skjøn over, om visse Udslag i Forsøgstid nærmest bør tilskrives Foderet eller betragtes som Tilfældigheder, fremkomne ved, at der ikke er arbejdet med fuldt ud ensartede Hold.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Propr. Dorph-Petersen spurgte, om der ikke kunde være Anledning til at vedligeholde den stærke Fodring, indtil Køerne kom paa Græs, for at se, om der ikke kom nogen Virkning deraf i Eftertiden.

Docent Fjord. Det Spørgsmaal var under Overvejelse ifjor, men kom ikke videre. Taleren havde desværre brugt Betegnelsen: »stærk Fodring«, men han havde samtidig advaret imod at tage disse Ord i bogstavelig Betydning. Det maatte nemlig fastholdes, at hvad der skulde belyses ved Forsøgene var, hvorvidt et Tilskud af Roer til det almindelige Foder havde nogen Betydning eller ikke, et Spørgsmaal, hvorom der var Strid mellem Fyenboerne, og Forsøgene havde nu viist, at et Tilskud af Roer virkelig havde Betydning. Ifjor begik man en Fejl i Eftertiden, idet man ved dens Begyndelse afskedigede Fodermesteren, som paa hver Gaard besørgede Fodringen og lønnedes af Forsøgene, da man mente at kunne spare denne Udgift, og lod den stedlige Røgter passe Køerne, men denne Fremgangsmaade var ikke heldig, og iaar havde Fodermesteren været til Tjeneste i hele Forsøgstiden og havde afvejet Foderet. — Taleren troede ikke, at disse Forsøg kunde give noget Bidrag med Hensyn til Betydningen af den stærke Fodring. Skulde Forsøgene have Betydning i den Henseende,

maatte de udstrækkes over et længere Tidsrum end et Par Maaneder.

Taleren skulde, medens han nu havde Ordet, henlede Opmærksomheden paa, hvad han havde glemmt i sit Foredrag, nemlig hvilket Resultat Forsøgene gave med Hensyn til det Kvantum Hø og Halm, som Køerne havde fortæret paa de forskjellige Gaarde. Summen af det fortærede Kvantum Hø og af det fortærede Kvantum Halm var meget nær konstant for alle Gaardenes Vedkommende. Paa Bregentved havde Køerne faaet 4 Pund Hø, og naar man holdt sig til K-Holdet, 14 Pund Halm; paa Rosvang havde det Omvendte været Tilfældet, idet de dør havde ædt 14 Pund Hø og 4 Pd. Halm. Toges for Roeholdenes Vedkommende Gjennemsnittet af den fortærede Mængde Hø og Halm, bliver det for de 3 Hold paa Bregentved 18 Pund, paa Søholt 19 Pund o. s. v.; i det Hele taget vil man se, at det Kvantum Halm og Hø, som Køerne have fortæret, bevæger sig mellem 18 og 20 Pund, og at det snart har været Høet, snart Halmen, der har været det overvejende.

Konsulent Iversen. Det er lidt nedslaaende for Høet, at det kun kommer til at gjøre Tjeneste for Halm. (Docent Fjord: Det staar der ikke noget om). Forsøgene gaa ganske vist ikke ud paa at bestemme, hvorledes den stærke Fodring stiller sig lige over for den mindre stærke Fodring, men Tabellen viser dog, at hvor der har været givet et stort Foder af Hø, er man sluppen med mindre Halm og omvendt, og det er paa den Maade, Taleren mener, det seer lidt nedslaaende ud for Høet. Det synes jo her, som om Hø kan erstattes ved Halm, hvilket er en Betragtning, som man hidtil har trykket sig ved at gaa ind paa i det praktiske Liv, og man vil vistnok heller ikke komme ind paa den Opfattelse paa Basis af de foreliggende Forsøg. — I »Tidsskrift for Landøkonomi« var der offentliggjort nogle Regnskaber for forskellige Gaarde, og Konsulent Bøggild havde sammenstillet Produktionsprisen for 1 Pund Mælk for disse Gaarde. Saavidt Taleren erindrede, var det 8 Gaarde, som i Løbet af 5 Aar havde afgivet deres Regnskaber til Bearbejdelse, og af denne havde Taleren ud-

draget nogle Middeltal eller en Middelpriis og var kommen til det Resultat for disse 8 Gaardes Vedkommende, at 100 Pund Mælk havde kostet at producere i 1884—85 5,26 Kr., i 1888—89 3,59 Kr. Der var imidlertid en Hage ved Produktionsprisen for 1884—85, nemlig den, at Middelpriisen for Kraftfoder var sat til 6 Øre pr. Pund, hvorimod den for 1888—89 var sat til 5 Øre, men naar man foretog en hertil svarende Reduktion for det første Tidsrums Vedkommende, kom man til en Middelpriis af 4,41 Kr. for 100 Pund Mælk, hvoraf man altsaa saa, at den gjennemsnitlige Produktionspris for Mælken i 1888—89 var betydelig lavere end i 1884—85, og der er ikke Tvivl om, at det Resultat, som disse Gaardes Ejere saaledes havde opnaaet, var Udbyttet af at se deres Regnskaber bearbejdede; de bearbejdede Tal havde vakt deres Opmærksomhed og været vejledende for dem i de følgende Aar. Taleren nævnte dette just i Forbindelse med de foreliggende Forsøg, idet Forsøgsresultaterne, som jo fremtræde med Nøjagtighedens Præg, vise, at trods det svage Grundlag, hvorpaa disse Regnskaber i Tidsskriftet vistnok maa være byggede, gaa de dog i den fornuftige Retning. Naar derfor Docent Fjords Forsøg imødeses med stor Interesse, er det sikkert, fordi man gjør Regning paa, at man deraf kan hente Vejledning i det praktiske Liv, og Taleren troede, at man meget godt nu kunde begynde at benytte de fremsatte Resultater. Man vil paa Basis af dem kunne se, hvorledes Udbyttet af Foderet stiller sig for en kortere Periode, saa at man ikke behøver at gaa til saa lange Perioder, som Regnskaberne i »Tidsskrift for Landøkonomi« strækker sig over, nemlig hele Aar; man vil sikkert, naar man paa Gaardene vil sammenstille Fodringsresultaterne for kortere Tidsrum som Maaneder eller Uger ogsaa komme til at gjøre Iagttagelser, som ville være vejledende og bidrage til, at man kommer til en billigere Produktionspris end den, der almindelig ansees gjældende, altsaa naa fremad til en mere og mere økonomisk Fodring, hvortil der aabenbart er Trang hele Landet over.

Propr. Dorph-Petersen. Anledningen til Forsøgene er den Usikkerhed, som blandt Landmændene har hersket

med Hensyn til Betydningen af Værdien af Roer, og da nu disse Forsøg, som have været fortsatte igjennem 3 Aar, alle pege i samme Retning, kan man vistnok være sikker paa stadig at faa det samme Resultat, som kan udtrykkes ved, at 10 Pund Roer ere lig med 1 Pund Korn. Saa vidt Taleren erindrede, havde Svinene givet et endnu bedre Resultat end Køerne, og da der ikke er Tvivl om, at Forholdet ogsaa vil vise sig gunstigt for Faar og Heste, kan Landmanden, naar Forholdene ellers tillade det, med ganske anderledes Sikkerhed end tidligere gaa til en udvidet Roedyrkning, hvilket vil have stor Betydning. Hvad der tidligere har gjort, at man ikke saa let har kunnet undvære Brakken, er, at det Spørgsmaal har henstaaet ubesvaret, om man med nogen Nytte kunde dyrke Roer paa større Arealer, men naar det nu er godtgjort, at man kan give Kreaturerne Roer efter en større Maalestok, vil man paa de fleste Steder kunne have et helt Skifte med Roer. Hertil hører imidlertid en forøget Arbejdskraft, og da den sidste Folketælling jo har viist, at Folkemængden paa Landet ikke tiltager, men snarere aftager, idet Folk søge til Byerne, vil man da have et Middel, hvorved man kan beskæftige flere Folk paa Landet og saaledes holde Arbejdskraften tilbage dér, naar man derhos sørger for, at Arbejdernes Vilkaar ellers blive saaledes, at de føle sig tilfredse, hvortil hører, at de have ordentlige Boliger, thi som disse nu ere, ere de om ikke under al Kritik saa dog meget tarvelige. Hvis man altsaa kan undvære den kostbare Brak og ved Siden af skaffe Arbejderne mere Arbejde og bedre Boliger end hidtil, ville disse Forsøg foruden den Betydning, de have for selve Landbruget, tillige have en stor gennemgribende Betydning for Landet i den Retning, Taleren her havde nævnet.

Gartner Wendt. Da Docent Fjord lagde megen Vægt paa, at Roerne paa Søholt havde indeholdt et større Kvantum Sukker end Roerne paa de andre Gaarde, var her et Punkt at lægge Mærke til; man burde altsaa, hvad Hr. Frederiksen allerede havde begyndt paa, stræbe efter at faa Roerne til at indeholde et saa stort Kvantum Sukker som muligt. Hvad Halmen angaaer, da har det vist meget at sige, hvilken Slags

Halm der benyttes. Hos Taleren havde det været saaledes, at naar Køerne fik et større Foder af Roer, navnlig af Runkelroer, vare de mest begjærlige efter Hvedehalm; de vragede endogsaa Havrehalm, som dog sjælden er tærsket aldeles ren. — Der er vistnok, som Propr. Dorph-Petersen omtalte, stor Trang til Arbejderboliger, og det Spørgsmaal bør derfor overvejes, navnlig i en Tid som denne, i hvilken Arbejderforholdene ere stærkt paa Tale. Det synes, som om man i den Henseende ere mere fremme i Sverige end her. Hvad det imidlertid særlig kommer an paa for at faa Folk til at passe Roerne er, at der gives dem en større Løn; herfor havde Taleren Erfaring, og det var derfor af den største Betydning for vor Roekultur, at man ikke sparede paa Pengene, thi sparede man paa Skillingen, kunde det meget ofte hænde, at det kom til at koste Daleren.

Et Medlem ønskede at vide, om Køernes Renholdelse ikke havde nogen Indflydelse paa Mælkeydelsen. Den, der passede Køerne, maatte let kunne holde et Par Køer rene, hvis Forhold da kunde iagttages.

Docent Fjord. Man kan ikke faa mere end et Spørgsmaal besvaret ad Gangen; gaaer man udenfor den Regel, skyder man forbi Maalet. — Naar Gartner Wendt udtalte, at de svenske Arbejdere havde det bedre end de danske, da syntes dog det, at de svenske Arbejdere kom her over for at søge Arbejde, ikke at vidne derom. De danske Arbejdere derimod rejse ikke til Sverrig for at søge Arbejde, men blive hjemme, hvilket synes at tale imod, at Danmark ikke skulde behandle sine Arbejdere godt; men for øvrigt vilde Taleren sige, at han undte vore Arbejdere det saa godt som muligt, og det skulde derfor glæde ham, om hans Forsøg kunde bidrage til, at Landmændene kunde sige: Vi faa nu mere for vort Arbejde, og derfor skulle vore Arbejdere ogsaa have en saadan Løn, at vi kunne blive fri for de svenske Arbejdere, saa at det bliver Landets egne Børn, der komme til at spise Landets Brød; men han troede ikke, at hans Forsøg ledede dertil.

Gartner Wendt mente, det var kun de simpleste af de svenske Arbejdere, der kom herover.

Professor Segelcke (som ledede Mødet) var vis paa, at han talte ikke alene paa de Tilstedeværendes og paa Selskabets Vegne, men paa hele Landbrugets Vegne, naar han bragte Docent Fjord en hjærtelig Tak for den Utrættelighed, som han udfoldede med Hensyn til at udføre Forsøg, og for den Samvittighedsfuldhed, hvormed disse bleve udførte. Naar man tænker sig det enorme Arbejde, der er nedlagt i disse Forsøg, at de gjentoges Aar for Aar og det uagtet Docent Fjord selv paa en Maade maa være overbevist om Resultaternes Rigtighed, hører der dobbelt Udholdenhed til for ikke at trættes. Denne Gjentagelse af Forsøgene giver dem imidlertid en ganske anden Værdi, end de ellers vilde have, idet Forsøgsresultaterne, naar en Forsøgsrække er afsluttet, da kunne betragtes som noget, hvorom der ikke kan være Tvivl, som noget, der ikke kan omdisputeres. Et og andet kan maaske forklares paa en lidt forskjellig Maade, men Resultaterne staa fast.

Docent Fjord. Den Tak, som Professor Segelcke bragte for disse Forsøg, skulde ikke rettes til Taleren, men til Forsøgsværterne; thi netop det, at disse ere vedblevne det ene Aar efter det andet og for de samme Forsøgs Skyld at stille deres Besætninger til Raadighed, er et Offer fra deres Side, som er megen Tak værd. De Herrer Forsøgsværter ere alle meget ivrige efter at faa Forsøg udførte, men ville som alle Landmænd have alle Spørgsmaal klarede i Løbet af ét eller to Aar, og der var ogsaa hos flere af dem ifjor Ønsker fremme om at gaa videre med Forsøgene, eftersom man dog, som de mente, vilde faa de samme Resultater som tidligere; men trods dette toge de dog deres egne Ønsker fangne ligeoverfor de modsatte Ønsker, og Forsøgene bleve da gjentagne paa samme Maade som tidligere, og det maa saa meget mere paa-skjønes, som Tilbøjeligheden til at gaa videre er stor, naar man mener at have den Overbevisning, at hvad der foreligger, er rigtigt. Taleren vilde derfor, som sagt, gjerne have, at Takken skulde særlig rettes til Forsøgsværterne; — hvilket Prof. Segelcke med Glæde gik ind paa, idet han tillige takkede Docent Fjords Medhjælpere.

Den Kochske Lymfe og Kvægets Tuberkulose.

Allerede ved Dr. Kochs første Opdagelse angaaende Tuberkulosesygdommen — at den skyldes et bestemt Smitte-stof — traadte Spørgsmaalet om dens virksomme Bekjæmpelse baade hos Mennesker og Husdyr stærkt i Forgrunden; og i de fleste Lande med en mere udviklet Veterinærlov-givning har det været overvejet, om ikke Sygdommen, som en virkelig Smitsot, burde bringes ind under denne Lov-givnings Regler. End mere Betydning har Spørgsmaalet vundet ved Offentliggjørelsen af Dr. Kochs seneste Under-søgelsesresultater med Hensyn til Sygdommens Helbredelse og rette Erkjendelse (Diagnose) paa et meget tidligt Ud-viklingstrin. Og medens Husdyrejerne naturlig have været henviste til mere resignerede Forhaabninger om praktisk Vinding af det Kochske Middel i den første Henseende, synes det ikke uberettiget, om de stillede større Forvent-ninger til Nyttens af Midlet i diagnostisk Retning, forsaavidt Kochs Lære paa dette Punkt maatte vise sig at »holde Stik«.

Det er derfor forstaaeligt, om navnlig Opdrætterne med Længsel vente paa Meddelelser herom, da det er vel-bekjendt, at der rundt om anstilles skarpe Kontrolprøver paa Rigtigheden af Dr. Kochs Opdagelse ogsaa i sidst-nævnte Henseende. Thi skulde denne bekræfte sig, betyder det, at Opdrætterne herefter ville blive i Stand til at beherske en for Avlen overmaade farlig Fjende, og at vore Stammer af Avlsdyr for Kvæg og Svin efterhaanden ville

kunne renses for Tuberkulose. Men hermed vil et Onde, der allerede Aarrækker igjennem har knuget Landbruget i høj Grad, være rammet i sin Rod.

Af Hensyn til den Interesse, hvormed Flertallet af Tidsskriftets Læsere saaledes paa Forhaand maa antages at omfatte Spørgsmaalet, skulle vi, skjøndt dette endnu maa erkjendes at være svævende, kortelig gjøre dem bekendte med, hvad der hidtil foreligger særlig fra dansk og svensk Haand, som Bidrag til dets videre Belysning.

Den 21. Beretning fra den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Laboratorium for landøkonomiske Forsøg indeholder saaledes en længere Afhandling af Dr. med. Bang, i hvilken han, efter først at have kort refereret nogle Forsøg af en russisk og et Par tyske Forskere, udførligt gjør Rede for de af ham selv vundne Resultater i diagnostisk Henseende ved en Forsøgsrække, der omfatter den Kochske Lymfes Anvendelse paa 21 Stk. Kvæg og 2 Svin.

Idet vi henvise de af Læserne, som maatte ønske at gjøre sig bekendte med Forsøgene i deres Enkeltheder, til den nævnte Beretning, (der ogsaa er i Boghandelen), skulle vi indskrænke os til at fremhæve, at samtlige de af Dr. Bang gjorte Erfaringer om Midlets diagnostiske Evne stemme med Dr. Kochs.

Dr. Bang resumerer dem nemlig derhen, at medens de sunde Dyr ikke paavirkedes kjendelig ved en Indsprøjtning af Kochs Mittel under Huden i endog ret store Doser, saa paavirkedes tuberkuløse Dyr paa en ejendommelig Maade af passende Doser, idet deres Legemsvarme steg nogle Timer efter Indbringelsen af Midlet og holdt sig høj i adskillige Timer, gennemsnitlig omtrent et halvt Døgn, undertiden noget kortere eller noget længere. I et Par Tilfælde havde Midlet endog viist sig som et meget fint Reagens overfor Tuberkulose hos Kvæg, idet Indsprøjtning af det fremkaldte typisk Reaktion i Tilfælde, i hvilke Tuberkulosen umulig kunde opdages ved nogen anden bekjendt Undersøgelingsmaade. Med Henvisning til, at Forsøgene have omfattet et ikke ringe Antal Dyr, og at Udfaldet stadig har været

overensstemmende i det væsentlige, mener Dr. Bang at turde slutte, at Midlet i Reglen vil vise denne diagnostiske Evne; at mulige Undtagelser herfra — saaledes som de ogsaa anføres at forekomme hos Mennesket — sandsynligvis ville være saa sjældne, at de ikke kunne ophæve Midlets Brugbarhed; og at den Kochske Lymfe derfor vil kunne yde en meget værdifuld Hjælp i Kampen imod Husdyrenes Tuberkulose, idet det sætter os istand til at erkjende Sygdommens Tilstedeværelse langt tidligere og langt sikrere, end det tidligere var muligt.

I »Tidskrift for Veterinär-Medicin och Husdyrsskøtsel« behandler Professor Lindqvist ved Veterinärinstitutet i Stockholm det samme Æmne. Han har eksperimenteret med 17 Stk. Kvæg og refererer desuden flere Forsøg, som et Par andre svenske Veterinærer (O. Sylven og A. Tullberg) have foretaget med Kochs Lymfe. Nogle af disse have dog ikke været gennemførte, da Afhandlingen blev skreven; thi de paagjældende Dyr levede enkeltvis endnu, og det var saaledes ikke ved Obduktion blevet godtgjort, om de virkelig vare tuberkuløse eller ikke.

Ved ogsaa at citere Dr. Bang og andre Undersøgere kommer Professor Lindqvist til det Resultat, at alle de Kreaturer, paa hvilket Midlet har været indsprøjtet, og som ved efterfølgende Obduktion viste sig befængte med Tuberkulose, ogsaa have rageret for Midlet; men at i nogle Tilfælde fuldkommen sunde Dyr ligeledes have reageret og i et Par andre hvor 2 Køer lede af Straalesvampsygdom i Lungerne, har den ene reageret for Midlet, den anden ikke. Men om den første ikke tillige skulde være tuberkuløs, det har ikke endnu kunnet afgjøres, da den ikke var bleven dræbt og obduceret.

Ogsaa med Hensyn til den af Professor Virchow i Berlin ved Obduktion af nogle tuberkuløse Mennesker paaviste Kjendsgjerning, at Sygdommen var bleven forværret (istedet for helbredet) ved Midlet, synes Dr. Bang at have gjort tilsvarende Erfaring hos Forsøgskøer (Nr. 18 og 19) og han fremhæver, at der maa kræves langvarige og om-

hyggelige Undersøgelser til Oplysning om, hvor stor Faren for en saadan Forværrelse er, inden man tør anbefale Midlet til udstrakt Anvendelse i Praxis. I Slutningen af sin Afhandling fremhæver han dog med Rette, at denne mulig til Midlet knyttede Ulæmpe ikke kan komme i Betragtning, naar det gjælder at skaffe sig Vished om Avlsdyrs Forhold til Sygdommen og om, hvorvidt en Kalv — med særligt Hensyn til denne — bør bruges til Tillæg eller ikke.

Det kgl. Landhusholdningsselskabs Generalforsamling

den 18de December 1890.

Den ledende Præsident, Kammerherre Castenschiold, aabnede Generalforsamlingen med at bekendtgjøre Udfaldet af de foretagne Valg.

Til Præsident var Hs. Exc. Lehns greve Danneskjold-Samsøe gjenvalgt med 92 Stemmer.

Til Medlemmer af Bestyrelsesraadet vare valgte:

Ved almindelig Stemmegivning:

Hofjægerm. Vind og Godsinspektør Tilemann hver med 101 St., Kammerherre Lüttichau, Kammerraad J. B. H. Andersen og Forpagter Bokelmann hver med 100 St., Etatsraad Valentiner med 95 St. og Docent Rostrup med 66 St. De 6 førstnævnte Valg ere Gjenvalg, medens Docent Rostrup er valgt i Stedet for den ved Døden afgaaede Bestyrer E. Møller-Holst.

Af Landboforeningerne:

for Ringkjøbing Amt: Forpagter F. O. L. Beck;	
— Veile	— Etatsraad Eckardt;
— Maribo	— Kmjkr. v. Rosen;
— Præstø	— Forpagter Thalbitzer;
— Sorø	— Godsejer P. J. de Neergaard; ¹⁾
— Ribe	— Skoleforst. N. Pedersen. ²⁾

¹⁾ Valget er foretaget af Sorø Amts landøkonomiske Selskab. De mindre Landbrugeres Landboforening har ikke foretaget Valg.

²⁾ Valget er foretaget af Kolding Omegns Landboforening. Ribe Kjøbstad og Omegns Landboforening har ikke foretaget Valg.

Til Revisor var gjenvalgt Etatsraad Koch med 95 St.
 Til Medlem af Bestyrelsen for »Fond til Landmænds Uddannelse« var valgt: Lektor, Dr. phil. O. Christensen med 56 St.

Til Medlem af Bogudvalget har Bestyrelsesraadet gjenvalgt Docent Fjord, og til Medlem af Belønningsudvalget de Herrer Kmjkr. v. Rosen og Hofjm. Vind.

Præsidenten vilde ved denne Lejlighed ikke undlade at minde om det Tab, som Bestyrelsesraadet havde lidt i det forløbne Aar ved Bestyrer E. Møller-Holst dødelige Afgang. Gjennem en længere Aarrække havde han været Medlem af Bestyrelsesraadet og som saadan altid virket i Selskabets Tjeneste med stor Iver; derhos var han Bestyrer af Frøkontrollen, og det Tab, Landhusholdningsselskabet og Landbruget havde lidt, var derfor føleligt. (Samtlige Tilstedeværende sluttede sig til denne Udtalelse ved at rejse sig).

Ved forrige Generalforsamling var Medlemstallet 849; i Aarets Løb er der indmeldt 28 ny Medlemmer, men afgaaet ved Dødsfald og Udmeldelser 20, saa at Medlemstallet for Øjeblikket er 857.

Det forrige Aars Regnskab var revideret og befundet rigtigt, hvorefter der var givet Decharge.

Om Selskabets almindelige Virksomhed i det forløbne Aar forelaa der en af Sekretæren affattet Beretning af følgende Indhold:

»Af Selskabets Aarsberetning for 1889 var der trykt 3500 Expl. og af 3dje Bind af Landboskrifter: Meddelelser om Kvægbrugets Udvikling i Danmark og særlig i Sorø og Præstø Amter i de sidste 25—35 Aar af Harald Goldschmidt, var der trykt 2000 Expl. Derhos var der til Uddeling anskaffet en Del landøkonomiske Skrifter.

Landøkonomisk Læseforening havde erholdt et Bidrag af 100 Kr. og 156 Kr. til Bøgers Indbinding. Udgivelsen af »Husmandsbladet« var bleven støttet med 100 Kr., og af Bøger var der til Selskabets Lærlinge uddelt 458 Bind, til Sognebibliotheker og Selskaber i Ind- og Udland 604 Bind og til Selskabets Medlemmer 1991 Bind.

I Aaret 1890 havde der været afholdt 8 Foredrag.

Hvad Virksomheden for Plantekulturens Fremme angik, da var der af Docent E. Røstrup foretaget Undersøgelser af Kløvermarker og af Inspektør P. Feilberg af Enge og vedvarende Græsmarker. Endelig havde »Foreningen til Kulturplanternes Forbedring« mødtaget de af det Classenske Fideikommiss i dette Øjemed bevilgede 1000 Kr.

Paa det agrikulturkemiske Omraade havde Prof. Stein foretaget Undersøgelser af Rapskager, Ajle, Thomasfosfat og Margarineost.

Under Selskabet tjene i Øjeblikket 91 Landvæsenlærlinge paa større Gaarde, 10 Landvæsenlærlinge paa mindre Gaarde og 5 Mejeribødkerlærlinge, ialt 106. Det Gjennemsyn af Landvæsenlærlingenes Dagbøger, som i de sidste Aar har været foretaget af de Herrer Forstander A. la Cour, Næsgaard, og Fuldmægtig W. Wulff, Jægerspris, er nu overtaget af Selskabets Kasserer, fhv. Redaktør I. V. T. Hertel. Dagbøgerne for Mejeribødkerlærlingene gennemgaaes af Konsulent B. Bøggild.

De landboindustrielle Udstillinger i Kjøbenhavn have ligesom i tidligere Aar erholdt et Bidrag af 500 Kr., og af vore nordlige Bilande have Færøerne erholdt Renterne af det Hansenske Legat.

Til Regeringen er der afgivet en Del Betænkninger.*

Sekretæren skulde angaaende Docent Rostrups og Inspektør Feilbergs Undersøgelser henvise til Aarsberetningen¹⁾. Hvad de af Prof. Stein foretagne Undersøgelser angik, da vare de endnu ikke offentliggjorde, men vilde blive det i »Tidsskrift for Landøkonomi«. Resultatet af Prof. Steins Undersøgelser godtgjør, at man skal vise Forsigtighed ved Indkjøb af Rapskager, eftersom Kvaliteten i de senere Aar er mindre god. Undersøgelsen af Margarineost viser — en Meddelelse herom er tilstillet Regeringen —, at der under det velklingende Navn: Derbyost, sælges Ost, som i Virkeligheden kun er dansk Margarineost, uden at være mærket som saadan, og som sælges herhjemme til en Pris af 40—45 Øre pr. Pund, medens den ægte Derbyost koster betydelig mere. —

Om Konsulent Bøggilds Virksomhed paa Mejeribrugets Omraade forelaa en Beretning, hvis Hovedindhold var følgende:

»Konsulenten havde været paa Rejser i 109 Dage, holdt 18 Foredrag og medvirket ved 12 af de ved Forsøgslaboratoriet afholdte Smørudstillinger samt ved en dør afholdt Ostebedømmelse.

Et Samarbejde med »Dansk Mejeristforening« havde ført til, at denne Forening havde henvendt sig til Landhusholdnings-selskabet for at faa tilvejebragt en fyldigere Uddannelse af Mejeripersonalet. Af et af Landhusholdnings-selskabet angaaende denne Sag nedsat Udvalg, hvortil Mejeristforeningen havde

¹⁾ Side 63 ff.

sendt tre Delegerede, var Konsulenten bleven Medlem og havde derhos fungeret som Udvalgets Sekretær.

Konsulenten havde overværet de Afgangsprøver, der vare blevne afholdte ved Ladelundgaards, Dalums og Ribes Mælkeriskoler samt ført Tilsyn med de under Selskabet tjenende Mejeribødkerlærlinge og gennemgaaet disse Lærlinges Dagbøger. Beklages maatte det, at Tilgangen til denne Gren af Lærlingeinstitutionen saa at sige var ophørt.

Med de lokale Mejerikonsulenter havde Samarbejdet været tilfredsstillende. Gjentagne Gange havde Konsulenterne været samlede og drøftet forskellige faglige Spørgsmaal.

Ved Konsulentens Initiativ var der til Forsøgslaboratoriet indkøbt en Ko og en Kvie, Moder og Datter, for at faa forskellige Spørgsmaal (»daarlig Mælk«, Nedarving af visse Mælkefejl) undersøgte.

Skriftlige og mundtlige Forespørgsler vare i det forløbne Aar blevne besvarede i saa stor Udstrækning som muligt, hvorhos Konsulenten havde skrevet en stor Del Artikler til forskellige Landbrugsblade.

Endelig har Konsulenten paabegyndt Udarbejdelsen af en større dansk Mælkeribog, som skal omfatte de vigtigste Forhold vedrørende det danske Mælkeribrug og særlig give et Uddrag af de talrige Beretninger om de af Docent Fjord ledede Forsøg. —

Forpagter Sonne havde om Maltbyg- og Hvedeudvalgets Virksomhed afgivet en Beretning af følgende Indhold:

»Dyrkningsforsøgene have været iværksatte dels paa Udvalgets 5 Hovedforsøgsstationer (Brattingsborg, Wedellsborg, Gjorslev, Rødstenseje og Knuthenborg Avlsgaard), dels hos et større Antal Jordbrugere, der paa Begjæring have modtaget Saasæd til Prøve.

For Maltbygforsøgenes Vedkommende har der paa de 5 nævnte Gaarde været arbejdet efter en fælles Plan, og de anvendte Varieteter have været: Halletts-, Prentice-, Lerchenborg-, Steensgaards-, Skotsk-, Saale- og Hannah-Byg. Samtlige Varieteter ere paa hver Gaard radsaaede til 6 forskellige Saatider med 8 Dages Mellemrum og med en Saamængde af 175 Pund. Endvidere ere de tre førstnævnte Varieteter radsaaede og bredsaaede med en Saamængde af resp. 125, 175, 225, 275 og 325 Pund pr. Tønde Land, og for samtlige Varieteters Vedkommende er der foretaget Forsøg med Nedbringning til henholdsvis 1, 2, 3 og 4 Tommers Dybde. Endelig ere samtlige Forsøg paa hver Gaard udførte in duplo.

Paa Begjæring have 25 Jordbrugere erholdt 50 Pund

Saasæd af Halletts-, Prentice-, Lerchenborg- og Steensgaards-Byg til sammenlignende Forsøg med den stedege Byg, mod at de forpligtede sig til, efter endt Høst, at indsende Prøver af samtlige 5 Varieteter med Oplysning om Udfaldet af Forsøgene. Desuden er der paa tilsvarende Vilkaar tildelt 100 Jordbrugere 50 Pund Saasæd hver af en af de nævnte 4 Varieteter.

Samtlige de ved Forsøgene indsamlede Prøver have været udstillede i Industriforeningens Lokaler og underkastede en Bedømmelse af de Herrer Grosserer Plum og Kjøbmand Majus Thorsen, hvorom der foreligger Meddelelse i Forbindelse med Oplysninger om Dyrkningsresultaterne. — En stor Del Prøver, navnlig af Halletts- og Prenticebyg ere bleve underkastede Laboratorieundersøgelse af Laboratorieassistent W. Johannsen for at komme til Klarhed over disse to Maltbygvarieteters Maltningseværdi.

Planen for Hvedeforsøgene slutter sig nøje til Planen for Maltbygforsøgene. Der har været anstillet Forsøg med Radsaaning, Bredsaaning, Saamængde og Saaningsdybde. De ved Forsøgene anvendte Hvedesorter have været: Squarehead-, Urtoba-, Lys østpreussisk-, Kolbe-, Molds hvide-, Molds røde-, Bowicksred-, Kents- og Bestehorns Dividende Hvede samt en Blanding af Squarehead- og Kolbehvede. Yderligere har der været anstillet sammenlignende Dyrkningsforsøg med et større Antal dels tidligere prøvede, dels nye anskaffede Hvedesorter, samt paabegyndt sammenlignende Forsøg med forskellige Stammer af Squarehead Hvede.

Paa Begjæring have 60 Jordbrugere i Efteraaret 1889 erholdt Saasæd til 2 Skpr. Land af 2 Hvedesorter, som de selv kunde vælge mellem Sorterne: Squarehead-, Urtoba-, Lys østpreussisk- og Kolbehvede, og der var her opstillet de samme Betingelser som for Maltbyggets Vedkommende.

I 1890—91 ville Forsøgene blive fortsatte i Overensstemmelse med de i indeværende Aar udførte Forsøg, mulig med en udvidet Fordeling af Saakorn, men der vil indtræde den Forandring, at Forsøgene paa Rodstenseje overflyttes til Kristiansminde pr. Horsens.

Høsten af samtlige Afgrøder og deres Udtærskning er paa samtlige Forsøgsgaarde bleven foretaget af en til hver Gaard af Udvalget antagen Assistent. — Udvalget har haft et Beløb af 9000 Kr. til Raadighed; heraf har Staten ydet de 8000 Kr. og Landhusholdningsselskabet 1000 Kr.◀

Secretaryen skulde, med Hensyn til dette Punkt paa Dagsordenen blot gjøre opmærksom paa, at medens Maltbygforsøgene og Hvedeforsøgene hidtil have været ledede af hver sit Udvalg,

ledes de nu, som det forøvrigt blev meddelt paa forrige Generalforsamling, af et samlet Udvalg. Forsøgene ville i det kommende Aar blive fortsatte efter samme Plan som i det forløbne Aar, idet man har ment, at om man end gennem flere Aar havde faaet Udslag i samme Retning, vilde det dog være rigtigst at fortsætte i det samme Spor, for gennem en længere Aarrække at faa de indvundne Resultater stadfæstede og derved skaffe dem en større almen Gyldighed.

Præsidenten takkede paa Selskabets Vegne de Herrer, som havde tilladt, at Byg- og Hvedeforsøgene vare rykkede ind hos dem; de bragte derved et stort Offer baade af Tid og Penge.

Fra Bestyrelsen for »Fond til Landmænds Uddannelse« forelaa en Beretning om Virksomheden i det forløbne Aar.

Om de ledige Stipendier var der indkommet 8 Ansøgninger, som alle gik ud paa at erholde Hjælp til Studium paa Landbohøjskolen. De 7 Ansøgere agtede efter endt Uddannelse, at søge Ansættelse som Lærere ved Landboskoler eller som Konsulenter. Sex Ansøgere, hvoraf de tre vare Gaardmands- og de tre Husmandssønner, tilstodes der Understøttelse, nemlig 2 hver 18 Kr. maanedlig i 3 Maaneder, og 4 hver 15 Kr. maanedlig i ét Aar. Disse Understøttelser udgjøre tilsammen 828 Kr., og da der var et Beløb af 833 Kr. 74 Øre at disponere over, bliver der altsaa et Overskud af 5 Kr. 74 Øre at overføre til næste Aars Regnskab.

Efter at Generalforsamlingen saaledes var bleven kjendt med de af Selskabets Funktionærer og af Udvalgene afgivne Beretninger, gik man over til

Meddelelser fra Præsidiat.

- a. Den næste almindelige danske Landmandsforsamling.

Sekretæren. Det vil være bekjendt, at der i sin Tid blev taget den Beslutning, at den 16. almindelige danske Landmandsforsamling skulde afholdes i Næstved 1888. Stavnsbaandsfestens Afholdelse i Kjøbenhavn i Forbindelse med Landbrugets Deltagelse i den nordiske Udstilling sammesteds gjorde imidlertid, at den tagne Beslutning ikke kom til Udførelse. Med Tilslutning fra de Paagjældendes Side udskjødes Tiden for den 16de Landmandsforsamlings Afholdelse. Der har derefter været ført Forhandlinger om, naar denne Landmands-

forsamling skulde afholdes, og efter Forslag fra Præsidiets har Bestyrelsen vedtaget, at da der skal afholdes et almindeligt svensk Landbrugsmøde i Göteborg 1891 og et almindeligt norsk Landbrugsmøde 1892, bør Afholdelsen af den 16de almindelige danske Landmandsforsamling udskydes til 1893. I Forbindelse hermed har Bestyrelsesraadet vedtaget, ligeledes efter Forslag fra Præsidiets, at der som sædvanlig skal afholdes en Delegeretforsamling forud for dette Landmandsmøde, for at bestemme Sædet derfor, vælge Præsident og Vicepræsident, forberedende Komité, Dommere osv., og at denne Delegeretforsamling skal afholdes 1891, da man efter det Omfang, som Landmandsmøderne nu have faaet, maa anse en toaarig Forberedelse for nødvendig, medens man tidligere kun havde ét Aar. Under Forhandlingerne om denne Sag opkastedes der imidlertid det Spørgsmaal, om ikke en Delegeretforsamling, sammensat paa den hidtil bestemte Maade, var et altfor stort og bekosteligt Apparat at sætte i Gang. Sagen er nemlig, at efter de nugældende Bestemmelser, sammensættes Delegeretforsamlingen paa den Maade, at de Landboforeninger her i Landet, som afholde Dyrskuer, efter Indbydelse fra Landhusoldningsselskabet give Møde ved et Par Repræsentanter, og det vil under de nuværende Forhold give en Forsamling af maaske henved 250 Repræsentanter, hvilket maa siges at være et stort og kostbart Apparat at kalde sammen; der fremkom derfor den Tanke, om man ikke kunde søge Delegeretforsamlingen ordnet paa anden Maade, mere eller mindre støttet af Fællesforeningerne; men Spørgsmaalet blev da, med hvor mange Medlemmer hver Fællesforening skulde give Møde, og da der her frembød sig mange Vanskeligheder, besluttede man at følge den hidtil brugte Fremgangsmaade med Hensyn til det Delegeretmøde, som skal afholdes til Sommer, nemlig at indbyde alle de Landboforeninger her i Landet, som afholde Dyrskue, til at sende Repræsentanter hertil, men samtidig vedtoges det, at der skulde nedsættes et Udvalg til at tage under Overvejelse, hvilke Ændringer det med Hensyn til de fremtidige Delegeretforsamlinger kunde være formaalstjenligt at faa vedtaget. Dette Udvalg er nu nedsat og bestaar af Fællesforeningernes Formænd og Næstformænd, Selskabets tre Præsidenter og dets Sekretær samt nogle Mænd, som have været særlig medvirkende ved de senere afholdte Landmandsmøder. Samtlige Landsdele, ogsaa Lolland-Falster, hvor der ikke findes nogen Fællesforening, ere repræsenterede i Udvalget.

b. Byggefonden.

Præsidenten, Docent Fjord. Som det vil være bekjendt, fattedes der for 4—5 Aar siden, efter at der allerede flere Aar i Forvejen var fremkommen Opfordring dertil, den Beslutning, at Landhusholdningsselskabet skulde arbejde hen til at faa sin egen Bygning, og det kan jo heller ikke nægtes, at det er paa Tide, at dette gamle Selskab, som skriver sig fra 1769, søger at komme saa vidt. Baade store og smaa Selskaber have i den sidste Menneskealder rejst deres egne Bygninger her i Hovedstaden, ja ogsaa i Provinserne har noget saadant fundet Sted, kun Landhusholdningsselskabet er endnu ikke kommet med i den Henseende, men det har jo ogsaa altid været lidt sen i Vendingen, naar det skulde forlade sine gamle Vaner. Selskabet har været bange for at opfordre sine Medlemmer til at punge ud til en Bygning, men det vil jo paa den anden Side ogsaa let ses, at Lardbruget har stærk Trang til et Samlingssted i Hovedstaden, et Sted, hvor Landmændene kunne være ligesom hjemme og sætte hinanden Stævne. Da Sagen blev rejst, blev den modtaget med stor Interesse af Bestyrelsesraadet, og hele dette besluttede at optræde som Indbydere paa en Opfordring til at yde Bidrag til en saadan Bygning, men saa kom den nordiske Industriudstilling med dens Fordringer i mange Retninger, ogsaa til Tegningen af en Garantifond paa 300,000 Kr., og man mente da, det var rigtigst at lade Indbydelsen, der allerede var trykt, ligge, indtil man saa, hvorledes Udstillingens Pengeforhold vilde stille sig ved den endelige Opgjørelse. Da denne nu foreligger, og det endelige Resultat udviser endog et lille Overskud, saa at Udstillingens Garanter ikke ere komne til at rykke ud med en eneste Øre, har man ment, at det Tidspunkt var kommet, da Sagen maatte rejses paa ny, og den blev derfor forelagt for det i Sommer samlede Bestyrelsesraad, hvilket overdrog til Selskabets Præsidium at gjøre det i denne Anledning nødvendige Skridt, som var at nedsætte et Udvalg med det Hverv, at skaffe Tegninger til Bygningen tilveje samt Overslag eller ogsaa at komme med Forslag om, at købe en eller anden bekvemt liggende Bygning her i Byen. Udvalget er nu nedsat og bestaar af tre Medlemmer, nemlig Hr. Exc. Lehnsgreve Danneskjold-Samsøe, Professor Segelcke, der, saa langt Taleren kunde huske tilbage, havde ivret stærkt for, at Landhusholdningsselskabet kunde faa sin egen Bygning, og Sekretæren. Naar der fra dette Udvalg var fremkommet et Forslag, vilde der udgaa Opfordring til Selskabets Medlemmer og til Landmændene,

om at give Bidrag til Bygningen. Der kom jo imidlertid, som man nok vidste, Opfordring til Landmændene om at yde Bidrag baade til det ene og det andet, og Taleren vilde derfor her slaa til Lyd for, at de, der ønske, at Landhusholdningsselskabet kommer i Besidelse af sin egen Bygning her i Hovedstaden, holde lidt i Beredskab til dette Øjemed, naar Opfordringen kommer til at foreligge.

Proprietær Kirketerp hørte til dem, som altid havde interesseret sig varmt for, at Landhusholdningsselskabet kunde faa sin egen Bygning her i Kjøbenhavn. I Bestyrelsesraadet havde han gjentagne Gange taget Ordet for at anbefale Sagen, og han beklagede, at den ikke var kommen videre frem end den var. Det var ikke nogen Bebrejdelse, naar han sagde, at han troede, at Begivenhederne i 1888 ikke kunde have været nogen Hindring for at søge Sagen gennemført, men det forekom ham, at Præsidiet havde været altfor forsigtig i den Retning. Der var ikke Tvivl om, at der hos Landmændene næredes en stor Interesse for Sagen. Det vilde sikkert anses som noget behageligt, at danske Landmænd i Kjøbenhavn kunde faa et Sted, hvor de kunde samles og søge Oplysninger om de forskjellige Ting, som ligge dem paa Hjærte, og ikke behøve at søge hen til forskjellige Steder. — Hvad der ved denne Sags Ordning ogsaa maa tages Hensyn til er, at Landhusholdningsselskabet, naar det faar sin egen Bygning, fremtidig vil blive fri for at betale Husleje, ligesom det jo ogsaa maa antages, at Rigsdagen vil stille sig velvillig lige over for Sagen, saaledes at Landhusholdningsselskabet, lige saa vel som det nu faar Tilskud til Husleje, saa ogsaa vil faa Tilskud til en saadan Bygning. Taleren vilde haabe, at Udvalget hurtigt vilde fremme Sagen, og at det maatte have Held med at finde en passende Grund eller en Bygning, som kunde bruges.

Docent Fjæld skulde indrømme, at Præsidiet maaske ikke havde kjørt hurtig nok, men det er just ikke altid saa heldigt at komme med Fordringer paa anden Mands Pung. Det havde maaske været heldigt, om Sagen var bleven taget op i Halvfjerdserne, thi da var det gode Aar, hvorimod det i Firserne begyndte at gaa nedad, og Landmanden var trykket. Der var imidlertid, som bekjendt, allerede begyndt paa Sagen, idet Gehejmekonferentsraad Tesdorpf ved sit Jubilæum skjænkede 10,000 Kr. til Byggefondens, der yderligere var bleven forøget med Gaver blandt andre af Professor Jørgensen og Grosserer H. C. Petersen. Der har saaledes hidtil været Velvilje lige over for Sagen, og det vilde være heldigt, om mange af den Slags Bidrag kunde indkomme. Foruden at der i en saadan

Bygning som den, der paatænkes opført, skulde være en let Adgang til at gjøre sig bekendt med Landbrugsliteraturen, har det ogsaa været paa Tale, at der muligvis der skulde indrettes et Landbrugsmuseum, ligesom man ogsaa har tænkt sig, at der kunde være en Udstilling af Landbrugsmaskiner osv.; men hvor vidt alle saadanne Ønsker kunne realiseres, vil naturligvis bero paa, hvilke Midler man kommer til at raade over.

c. Mælkeripersonalets Uddannelse.

Docent Fjord. Fra Konsulent Faber i London er modtaget en Meddelelse om, at de engelske Smørhandlere paa et Møde, som de have afholdt, have udtalt Misfornøjelse med den Maade, hvorpaa den danske Smørnotering for Øjeblikket foregaar. Efter hvad man kunde faa ud af »The Grocer«, maatte man antage, at Hovedgrunden hertil er, at de engelske Smørhandlere mene, at Prisen er holdt for stram her i Kjøbenhavn, saa at de tjene for lidt paa det danske Smør og ville trykke Prisen ned. Hvor beklageligt dette Skridt end er, har det dog ogsaa sin lyse Side, idet det beviser, hvad ogsaa fremgaar af Konsulentens Meddelelse, at det danske Smør er en overordentlig vigtig Artikkel for de engelske Smørhandlere. De vide nemlig, at de altid kunne være sikre paa i Danmark at finde et tilstrækkeligt Kvantum godt Smør. Det danske Smør staar paa det engelske Marked, efter hvad Taleren kan se, i Virkeligheden for Tiden, trods alle Angreb og Bestræbelser for at faa det sat ned, saa højt som nogen Sinde, og det, det kommer an paa, er derfor, at vi, hvad enten Noteringen foregaar som hidtil eller paa anden Maade, hævde den Overlegenhed, som vi have faaet med Hensyn til Produktionen af godt Smør. Dette kan imidlertid kun ske ved at føre Mejeripersonalets Uddannelse ind i et sikkert Spor og føre den, om just ikke tilbage i det Spor, hvori den var for en Del Aar siden, saa dog ind i et Spor, som er i Slægtskab dermed, men afpasset eftersom Forholdene have udviklet sig. Spørgsmaalet har flere Gange været drøftet i Landhusholdningsselskabet, men man har havt ondt ved at finde en passende Form for denne Uddannelse ogsaa af den Grund, at det ikke kan ske, uden at man maa henvende sig til Staten med Anmodning om et betydeligt Tilskud til en saadan Uddannelse, hvis den skal komme ind i det Spor, man har tænkt sig.

Samtidig med, at man forhandlede dette Spørgsmaal i Landhusholdningsselskabet, stiftedes »dansk Mejeristforening«,

og et af de Spørgsmaal, som denne Forening strax optog til Forhandling, var Mejeripersonalets Uddannelse. Foreningen forhandlede med Konsulent Bøggild, og Enden paa Forhandlingerne blev, at Mejeristforeningen henvendte sig til Landhusholdningsselskabet med Anmodning om, at det vilde tage sig af Sagen og søge en Ordning bragt tilveje. Selskabet besluttede da, at nedsætte et af 7 Medlemmer bestaaende Udvalg, hvoraf det skulde vælge de 4 og Mejeristforeningen de 3. Til Medlemmer af Udvalget valgte Landhusholdningsselskabet for sit Vedkommende Prof. Segelcke, der skulde fungere som Formand, Etatsraad Valentiner og Hofjægermester F. Friis samt Konsulent Bøggild, der foruden at være stemmeberettiget Medlem af Udvalget, tillige skulde fungere som Sekretær. Mejeristforeningen tiltraadte dette Forslag og valgte til Medlemmer af Udvalget: Forpagter Hempel-Syberg, Mejeribestyrer Justesen, Brørup og Mejeribestyrer O. Hansen, Vemmeløv.

Dette Udvalg har været samlet og under den sagkyndige og nidkjære Formands Ledelse er det lykkedes, at komme til Enighed om alle Punkter; videre kunde Taleren for Øjeblikket ikke sige, da Udvalgets Betænkning endnu ikke var afgiven. Her er altsaa gjort ét Skridt til at hjælpe det danske Smør, til at beholde sit Renommé paa det engelske Marked. Et andet Skridt i samme Retning er Ansættelsen af de lokale Mejerikonsulenter, nemlig Buhl for den østlige Øgruppe, Dall for Fyen med omliggende Øer samt Vejle og Ribe Amter og Segelcke for Resten af Jylland. Disse tre Statskonsulenter staa i livlig Rapport saa vel med Landhusholdningsselskabets Konsulent som med dets Præsidium og dets Sekretær, og navnlig havde Taleren arbejdet ikke saa lidt sammen med dem.

Samtidig med Ansættelsen af disse Konsulenter, sattes en anden Foranstaltning i Værk, nemlig de saakaldte sammenhængende Smørudstillinger, hvortil Rigsdagen med rund Haand havde bevilget, hvad der var forlangt. Hovedtanken med disse Udstillinger er, at tilvejebringe et Samarbejde mellem de største Smørhandlere og Konsulenterne og gennem disse sidste med Mejerierne, idet det Hele derved vil komme til at hvile paa en langt sikrere Grundvold end hidtil, da Smørhandlerne ofte fristedes til at give Raad og udtale Meninger med Hensyn til Fodring, Mælkens Behandling o. lg., hvortil de ikke havde Kompetence. Dette fremkaldte imidlertid en Mistillid til Smørhandlerne, som, efter Talerens Mening, var uberettiget; thi de danske Smørhandlere ere ganske fortrinlige Dommere med Hensyn til det danske Smør. Naar de udsætte noget paa Smørret, have de i de fleste Tilfælde Ret, men

videre end til at gjøre opmærksom paa Fejlen kunne de heller ikke gaa, thi de kunne ikke i deres Lagre sige, hvad Grunden er til Fejlen; her er det, at Konsulenterne skulle træde til. De skulle paa den ene Side komme sammen med Smørhandlerne for derved at lære de Fejl at kjende, som Smørhandlerne have sagt ere tilstede, og paa den anden Side skulle de gaa ud til Mejerierne og undersøge, hvad Grunden kan være til Fejlene og søge at faa dem rettede. Udstillingen er derfor ordnet saaledes, at Bedømmelsen af Smørret ved hver Udstilling skal foretages af 3 Konsulenter og 9 Smørhandlere. De fordeles i 3 Grupper, hver bestaaende af én Konsulent og 3 Smørhandlere. Smørret bliver da bedømt 3 Gange, og bliver derefter staaende i 14 Dage, hvorefter det atter bliver bedømt. Naar Bedømmelsen er færdig, blive 3 Smørhandlere og Konsulenterne tilbage for at gennemgaa den ringeste Halvdel af Smørret og undersøge Fejlene. For Smørhandlerne bliver det holdt fuldstændig hemmelig, fra hvilke Mejerier Smørret stammer, hvorimod Konsulenterne, under Taushedslofte, véd Besked derom for at kunne faa Fejlene rettede. Taleren troede, at Konsulenterne erkjendte, at dette Samarbejde med Smørhandlerne og den Forbindelse, de ad denne Vej kom i med Mejerierne, i høj Grad havde bidraget til, at de kunde være raadgivende for Mejerierne, og det har ogsaa ført til, at Mejerierne i stort Omfang have lagt Beslag paa Konsulenternes Arbejdskraft. Men hvor meget der nu end er gjort, er det dog en Selvfølge, at det ikke strax kan bære paaviselige Frugter. Man høre saa tidt Folk sige: Vi se ikke Beretninger om, hvad Konsulenterne have udrettede, eller Beretninger om, hvad Gavn Smørudstillingerne have gjort osv., men naar der kommer saadan Tale frem, kan der ikke siges andet dertil, end at det er letfærdig Tale. Den Virksomhed, hvorom der her er Tale, maa voxe sit stille Liv ligesom enhver anden Foranstaltning til Slægtens Opdragelse; først lidt efter lidt vil den udøvede Virksomhed gjøre sig gjældende. Da Professor Segelcke begyndte sit Arbejde for at sætte Mejerivæsenet i System, skete det jo ogsaa i Stilhed, og først lidt efter lidt viste Resultaterne sig. Hvis vi berfor bliver ved, som vi nu have gjort i en Menneskealder, at arbejde i den bedste Forstaaelse med Landboforeningerne, med Mejerierne og med de bevilgende Myndigheder, som aldrig paa dette Punkt have givet Landbruget et Nej til Svar, er det Talerens Haab, at vi ogsaa skulle blive ved at hævde vor Plads paa det engelske Marked, saaledes at det danske Smør skal blive erkjendt for at være noget af det bedste, at man, naar man vil have fint Smør i stor Mængde, maa ty til Danmark.

Naar vore Modstandere i England nu ere saa meget imod den danske Smørnotering, mon en Grund dertil da ikke ogsaa er den, at man derovre føler, at den danske Smørnotering ikke blot behersker Prisen paa det danske Smør, men ogsaa for en stor Del Prisen paa alt det Smør, der kommer til England? En stor Del af det Smør, der kommer fra Sverig og Finland, gaar jo over Kjøbenhavn, og Kjøbenhavns Notering spiller saaledes ogsaa en Rolle her, og Kjøbenhavns Notering indvirker sikkert ogsaa paa Prisen for det irske og normanniske Smør; men naar det er Tilfældet, er det let at forstaa, at de engelske Smørhandlere ere misfornøjede og gjerne vilde have en Forandring for at faa en større Gevinst, end Tilfældet er nu.

Proprietær Kirketerp var bekjendt med, at der fra engelsk Side gjøres alt muligt for at faa den danske Notering sat ud af Kraft, da de engelske Kjøbere naturligvis helst selv vilde bestemme Prisen; men det er jo paa den anden Side ogsaa klart, at vi herhjemme, naar Englænderne ville have vore Varer, selv vilde bestemme Prisen for dem. Fra forskjellig Side er der gjort meget for at skade det danske Smørs Renommé paa det engelske Marked, ligesom ogsaa den Mængde Smør, der sendes derover i Konsignation, har trykket Prisen. Taleren vilde anmode Præsidiets om at holde sin Haand over Smørnoteringen herhjemme.

Folkethingsmand Busk. Docent Fjord udtalte sig om vort Smørs gode Renommé i England og haabede, at vi fremtidig vedblivende kunde hævde vort nuværende Standpunkt; men var det ikke muligt at faa at vide, om ikke den Maade, vi for en Del her i Danmark vare gaaede over til ved Salget af vort Smør, kunde blive noget truende for vor Smørexport? Taleren havde hørt Landmænd, paa hvis Dom han satte megen Pris, udtale, at den nævnte Maade at sælge paa, rummede den største Fare for vor Stilling i England, og han havde hørt det samme af Handelsmænd, og dette i Forbindelse med Indholdet af Konsulentens Beretning gjorde, at det stillede sig tvivlsomt for Taleren, om vi ikke vare komne ind paa en Vej, der kunde skade os. Taleren vilde derfor som sagt spørge, om det ikke var muligt, at man fra Folk derovre kunde faa et Skjøn over den Maade, hvorpaa vi nu her i Landet ere komne ind at sælge vort Smør; thi skulde der være nogen stor Fare forbunden dermed, var Taleren overbevist om, at Landhusholdningsselskabets Bestyrelse vilde gjøre det danske Folk bekjendt dermed. Det er jo en Sag, som er af den allerstørste Betydning for Danmark.

Docent Fjord forstod ikke, hvad den ærede Forespørger

sigtede til. Denne spurgte, om ikke den Maade, hvorpaa v vare komme ind at handle med vort Smør, var til Skade for os, men hvilken Maade er det, den ærede Forespørger mener? Er det Salget Frit-om-Bord, eller er det den Maade, at en Del danske Producenter gennem Exportforeningen sender Smør til England, eller er det den Maade, at en Del Mejerier gaar de større Handlende herhjemme forbi og lader Smørret sælge paa bedste Maade ved engelske Handlende? Den sidste Maade havde afdøde Gehejmekonferentsraad Tesdorpf prøvet, og havde ogsaa, som han sagde, havt Fortjeneste derved, men kun en enkelt Gang, hvorimod han senere fik Tab, hvilket foranledigede Grosserer Broge, der netop var tilstede, da denne Bemærkning faldt, til at sige: Lad os slaa fast, at de danske Landmænd skulle ikke selv optræde som Handelsmænd.

Folkethingsmand Busk. Det var et kildent Spørgsmaal at komme ind paa, men det undrede Taleren meget, at den Mand, der mere end nogen anden fulgte det danske Smørs Historie og Skjæbne, kunde spørge Taleren om, hvad han egentlig mente. Talerens Henstilling til Præsidiet, gik ud paa at faa at vide, om ikke det ny, der, hvad Smørhandelen angik, var ved at komme frem, mulig kunde skade vor Stilling paa det engelske Marked. Selv havde Taleren ikke nogen Mening færdig derom, og han havde derfor ogsaa i sin første Bemærkning kun refereret forskellige Udtalelser, som han havde hørt baade af Handlende og af Landmænd om den »ny Maade«, som Docent Fjord kjendte meget bedre end Taleren. Naar det »ny« kun kunde skade Landmændene og ikke gavne Handelsmændene, kunde Taleren ikke indse, at man skulde være med dertil.

Docent Fjord. Naar den ærede Forespørger kan faa de Folk, der foretrække at handle direkte paa England enten i Samling eller enkeltvis, til at fremlægge deres Handelsbøger til Eftersyn, for at man kan faa nøjagtig Besked om, hvad de faa ind for Smørret, vil man først kunne komme til at danne sig en Mening med Hensyn til, om det maa antages at være til Held eller ikke at handle paa den Maade. Men for øvrigt maatte Taleren sige, at han troede, at enhver offentlig Forhandling om den Sag, ikke var til Gavn for den. Han havde altid hævdet og var heri enig med sine Kolleger i Præsidiet, at den Sag burde forhandles i Bestyrelsesraadet, altsaa for lukkede Døre. De praktiske Landmænd have ikke Forstand paa Handel og kunne derfor uhyre let komme til at dømme forkert. Taleren havde naturligvis ligesom andre, til forskjellige Tider hørt disse Klager over Noteringen, men troede man

ikke, at de ofte havde deres Grund i en eller anden Spekulation? Har et Firma saaledes indkjøbt et større Parti Smør i det Haab, at Noteringen skulde stige, og den da ikke gjorde det, lyder det strax fra England hertil: Det er en skandaløs Notering, der sættes i Kjøbenhavn; man kunde godt lade Smørret gaa op. Og hvorfor skulde det nu ske? For at vedkommende Firma kunde blive af med sit gamle Smør. Der er jo saadanne Hemmeligheder ved Handelen, som man ikke kan dømme om, naar man ikke er inde i Forholdene, og derfor vil man ikke kunne komme til nogen Klarhed ved at diskutere Spørgsmaalet offentlig.

Folkethingsmand Busk havde ikke til Hensigt at rejse nogen Diskussion angaaende denne Sag; dertil manglede han enhver Forudsætning, men han mente, hvad han ogsaa udtalte, da han første Gang havde Ordet, at da vi i England have Folk, som staa uafhængige, var det ønskeligt at faa at vide, hvorledes de opfatte den store Forandring, der i de senere Aar ere foregaaet med Smørhandelen, om de mene, at den er til Skade for os eller til Gavn.

Docent Fjord. Konsulenten i England har gjentagne Gange udtalt sig derom og gjort det meget aabent, men for lukkede Døre, ogsaa i denne Sal under den sjællandske Fællesforenings Møde, hvor der var Repræsentanter tilstede for mange Landboforeninger, saa at det maa antages, at hans Mening breder videre ud. Flere Gange har han ogsaa udtalt sig offentlig, men da naturligvis med lidt Forbehold. At han har en bestemt Mening er aldeles klart, og enhver, der vil henvende sig paa Landhusholdningsselskabets Kontor, skal med største Fornøjelse faa hans Mening at vide. Det maa dog imidlertid bemærkes, at han heller ikke er Handelsmand, men maa søge sine Oplysninger hos de Handlende.

d. Berlinermarkedet.

Præsidenten. I det sidste Aar har Tyskland modtaget en Del af vore store Kreaturer, hvorimod England, som hidtil har været en meget god Kunde for os, er traadt noget tilbage. Da det lod til, at Berlinermarkedet kunde faa en vis Betydning for os, blev der telegraferet efter Konsulent Arup; man vilde nemlig have, han skulde rejse til Berlin for at gjøre sig bekendt med Markedsforholdene der, da de ere os temmelig ubekendte. Man fordrer meget strænge Sundhedsattester og Hjemstedsbeviser, hvortil desuden kommer, at Udgifterne for Transporten af hvert stort Kreatur ikke er saa

ganske ringe. For at gaa sikkert frem, har Præsidiets anmodet flere sagkyndige Mænd her i Kjøbenhavn om at forhandle med det, og de have ogsaa erklæret sig villige dertil. Hr. Arup er imidlertid først nylig kommen hjem fra denne Rejse og har endnu ikke aflagt nogen Beretning, saa Præsidiets kan for Øjeblikket ikke udtale sig om, hvorledes det Hele egentlig vil stille sig med Hensyn til denne Sag.

e. Udstillingen i Gøteborg.

Docent Fjord. I Gøteborg skal der i 1891 afholdes en større svensk Landbrugudstilling. Paa Mejerivæsenets Omraade skal Udstillingen være nordisk, og Danmark, Norge og Finland ere derfor indbudne til at deltage deri, navnlig gjælder dette Smørret, saa at der altsaa er paatænkt en lignende Udstilling af Smør som den, vi havde her 1888. Sverrig og Danmark skulle hver vælge 2 Dommere, Norge og Finland hver én Dommer. Da der fra Udstillingskomiteen i Gøteborg kom Opfordring til Landhusholdningsselskabet om at tage sig af denne Sag for Danmarks Vedkommende, forelagde Præsidiets Sagen for Bestyrelsesraadet, som var samlet i Sommer, og Resultatet af den derom førte Forhandling blev, at man fandt, at Danmark ikke kunde undslaa sig for at deltage i Udstillingen trods det, at man skjønnede, at det ikke kunde være af nogen som helst Betydning for vor Smørhandel. Endvidere blev det besluttet, at Danmark kun skulde deltage med en samlet, velordnet Udstilling, men for at det kunde ske, maatte man kunne tilbyde dem, der vilde deltage i en saadan Udstilling, Erstatning for det Tab, de maatte komme til at lide ved Udstillingen. I Reglementet for Udstillingen er der imidlertid nogle for Danmark uheldige Bestemmelser og da navnlig den, at Udstillingen skal afholdes sent paa Aaret, og man besluttede derfor at rette en bestemt Opfordring til Udstillingskomiteen om at vise en nærmere formuleret Imødekommen paa dette Punkt. Dette gav Anledning til, at der i Landhusholdningsselskabet blev afholdt et Møde mellem Selskabets Præsidium og Repræsentanter for Udstillingskomiteen i Gøteborg, og disse gave saa fuldstændig efter for de Forordringer, der stilledes, at Danmarks Deltagelse i Udstillingen i den Henseende kunde finde Sted. Der stod nu kun tilbage, at rette en Anmodning til Regjeringen om at faa de, til en saadan ordnet Udstilling, nødvendige Pengemidler bevilgede, og det blev gjort. Hvor vidt Sagen i denne Henseende er kommen vides ikke, men i Fald Pengene bevilges, er det Tanken,

at opfordre et begrænset Antal Mejerier til at deltage i Udstillingen mod at faa deres Udgifter dækkede.

f. Svineslagtningernes Størrelse.

Sekretæren. Som det vil være bekendt, stillede Godsejer Tutein ved Generalforsamlingen ifjor en Forespørgsel til Præsidiets om, hvor vidt det vilde søge at skaffe hurtige og paalidelige Oplysninger om Flæskenoteringen i England, for at de kunde være vejledende med Hensyn til vor Svinenotering herhjemme. Da det var et Spørgsmaal af overordentlig stor Betydning, lovede Præsidiets at søge Oplysninger i saa Henseende og henvendte sig til Statskonsulent Faber i England og opfordrede ham til at give Meddelelse om, hvor vidt der i London var et saa paalideligt Materiale tilstede, at det kunde tjene til Basis for en dansk Svinenotering. I den Meddelelse, der i den Anledning fremkom fra ham, gjorde han opmærksom paa, at der vel i London sættes en Notering af en af de største Agenter for irsk Flæsk, der tillige forhandler Flæsk fra Kontinentet, men det er ikke en officiel Notering, kun Enkeltmands Notering; den kan derfor kun siges at have en begrænset Paalidelighed, og det saa meget mere som Konsulenten oplyser, at denne Agent forhandler Flæsk for et af de største Firmaer i denne Branche paa Kontinentet, men det er ogsaa et saa fint Mærke, at det kun maa sælges til den højeste Notering. Naar derfor Markedet en Dag er meget vaklende, telegraferer Agenten til den store Flæskeexportør, at kun et begrænset Parti maa mærkes med hans kjendte Mærke, medens det øvrige Flæsk enten faar et andet Mærke eller gaar uden Mærke, men derved bliver Noteringen vildledende, thi det er jo da faktisk, at det ofte kun er et yderst begrænset Kvantum, der kommer ind under Noteringen. Desuden gjør Konsulenten opmærksom paa, at Baconnoteringen, for saa vidt den skulde være vejledende for Svinenoteringen herhjemme, har den Mangel, at den gjælder for en Vare, der er 14 Dage gammel. Ad den Vej var der altsaa ikke nogen Vejledning at faa, og Præsidiets forsøgte derfor, om det ikke var muligt, at bringe en Svinenotering i Stand herhjemme ad andre Veje, men da det saa saa, at den Bevægelse, der var rejst herhjemme for at bringe en Sammenlutning mellem Slagterierne i Stand, ogsaa havde Spørgsmaalet om en Fællesnotering oppe, var der ikke Grund for Selskabet til at arbejde videre i den Sag. For Tiden er der tre Noteringer herhjemme, og da man ikke øjner noget Middel, hvorved man kan remplacere disse tre Noteringer med én, der kan

gjøre Krav paa en større Autoritet end den, man kan tillægge hver enkelt af disse, hviler Sagen.

I Forbindelse med den nu omtalte Forespørgsel, rettede Godsejer Tutein en anden Forespørgsel til Præsidiets, gaende ud paa, om Selskabet vilde virke hen til, at der ugentlig til Londen blev givet Meddelelser om, hvor mange Svin der i den forløbne Uge vare blevne slagtede i danske Slagterier. Konsulent Faber havde allerede dengang draget dette Spørgsmaals Vigtighed frem og gjort opmærksom paa, hvorledes de stærke Svingninger paa Baconmarkedet væsentlig skyldes, at Skandinavien ikke saaledes som Irland og Kontinentet forsyner det engelske Marked med telegrafiske Meddelelser om Nedslagtingen i den forløbne Uge, saa at det engelske Marked staaer med Uvished om hvor mange Svin, der ere nedslagtede, og hvor meget Flæsk, der kan ventes om 14 Dage. Foranlediget heraf anmodede Præsidiets Svineslagterierne om, at give konfidentielle Oplysninger i saa Henseende, som Landhusholdningsselskabet skulde telegrafere til Konsulenten, saaledes, at skulde være ham i Hænde Mandag Morgen, for at han da kunde give Meddelelse derom til Markedet derover. Nogle af de betydeligste Slagterier vilde imidlertid ikke give saadanne Meddelelser, og man mente da, at naar man ikke kunde fremkomme med fuldstændige Oplysninger, men kun med Brudstykker, var det til ingen Nytte. Konsulent Faber har imidlertid, ved stadig at følge Flæskemarkedet derover, følt Savnet af saadanne Oplysninger, og han henvendte sig derfor paa ny til Selskabet med Anmodning om, at faa det Materiale, der kunde skaffes tilveje, idet han tillige angav en Maade, hvorpaa man med temmelig stor Nøjagtighed kunde jugere over, hvor stor hele Nedslagtingen maatte være. Landhusholdningsselskabet tog da atter Sagen for og opsatte en Skrivelse til alle Slagterierne, baade dem, der tidligere havde givet Tilsagn, og dem, der havde givet Afslag, om at give Meddelelser om det omtalte Forhold; men ved en fornyet Forhandling i Præsidiets om Sagen, kom man til det Resultat, at Situationen havde forandret sig saaledes, at man foreløbig burde holde Skrivelsen tilbage. Dels var der herhjemme, som allerede omtalt, fremkommen en Bevægelse paa Slagteriomraadet, at man ikke fandt Øjeblikket gunstigt til at komme frem med denne Sag, og dels var ved det tyske Markeds Aabning Nedslagtingen bleven saa reduceret i vore hjemmelige Slagterier, at man maatte være forberedt paa, at Slagterierne under denne Situation, hvor de aabenbart stod i indbyrdes stærk Konkurrence, ikke vilde give nogen Meddelelse. Sagen er altsaa foreløbig stillet i Bero,

men dog ikke anderledes, end at Skrivelsen til alle Slagterierne ligger færdig og kan strax sendes ud til dem, naar man mærker, at Forholdene have ændret sig saaledes, at man tør vente, at den ikke vil finde en altfor kølig eller altfor uvillig Modtagelse fra Slagteriernes Side.

Proprietær Kirketerp troede det vilde være heldigt, om Svineslagtingens Størelse herhjemme kunde blive bekendt paa det engelske Marked. Markedet vilde derved faa en sikrere og roligere Gang, hvilket vilde være til Fordel for Svineslagterierne.

g. Husmandssagen.

Sekretæren. I Sommer forelaa der for Bestyrelsesraadet en til Selskabet indkommen Henvendelse fra en stor Del ansete Mænd om, at Landhusholdningsselskabet skulde henvende sig til Regjeringen med Anmodning om, at de til Husmandsbrugets Fremme og Udvikling trufne Foranstaltninger kunde erholde en større Støtte, og at der kunde blive en kraftigere Ledelse, end der var for Øjeblikket. Allerede for en Række af Aar siden henvendte Præsidiet sig til Regjeringen med Forslag om, at søge den nødvendige Bevilling til Bearbejdelse af det store Materiale, der i Aarenes Løb var indkommet fra de forskjellige Besigtigelseskomitéer, eftersom det indeholdt gode Oplysninger og i en bearbejdet Form vilde kunne virke befrugtende i Landets forskjellige Egne. Rigsdagen undslog sig imidlertid for at give Bevillingen, og da Regjeringen gjentog sit Forslag det følgende Aar, gik det ikke bedre. Siden den Tid er der hverken fra Regjeringens eller Landhusholdningsselskabets Side gjort noget Skridt i den Retning, før at Sagen nu atter indbragtes for Bestyrelsesraadet, som har overgivet den til videre Fremme af Præsidiet. Landhusholdningsselskabet har da gjenoptaget den her nævnte Side af Sagen som den første og væsentligste, men har tillige set hen til den Foranstaltning, som paa Folkethingets Initiativ har været iværksat i de sidste Aar, nemlig Husmandsrejserne, med Hensyn til hvilke der har været ført Klage over, at de ikke have været organiserede, men have været foretagne spredte, hvorved man er kommen til at trætte og besvære de enkeltstaaende Husmænd, Skolelærere og andre Smaafolk, som allerede have et fremragende mindre Landbrug at opvise. Noget ganske andet vilde det være, om disse Rejser kunde blive foretagne i Samling eller Hold under kyndig Ledelse og efter en bestemt Plan til en bestemt Tid, f. Ex. i Juni og Juli Maaneder,

da Husmændene have bedst Tid. Efter de Oplysninger, man har kunnet indhente, er det omtrent 300 Husmænd, der uddeles Rejseunderstøttelse til, og da hvert Hold næppe bør være større end 15 Mand, vil der behøves 3 Personer til at lede disse Rejser. Udgiften hertil i Forbindelse med Udgiften til Udarbejdelsen af de nævnte Beretninger, deres Trykning og Uddeling dels til Landboforeningerne, for at disse kunne sprede dem til Husmændene, og dels til Besigtigelseskomitéerne for af disse ogsaa at spredes ud blandt Husmændene, for saa vidt disse ellers ikke maatte have faaet dem, og det hvad enten Husmændene faa Præmie eller ikke, vil næppe kunne anslaaes til mindre end 6000 Kr. aarlig, og en saadan Bevilling har man anmodet Regjeringen om at faa opført paa Finantsloven.

Taleren troede sig berettiget til at sige, at der hos Ministeriet var Interesse for denne Sag og et virkelig aabent Øje for, at det i Grunden er Synd, at lade et saa stort og betydeligt Arbejde som det, der var nedlagt i Besigtigelseskomitéernes Rapporter, hvilket Arbejde var udført frivilligt med Offer af Tid og Penge, ligge i Ministeriets Arkiv uden at blive benyttet. Naar der nu imidlertid ikke fra Ministeriets Side var opstillet noget Krav i den Retning paa Finantsloven for næste Aar, var Taleren tilbøjelig til at tro, at Grunden dertil var den, at Ministeriet, trods den Interesse det nærer for Sagen, dog ikke, da det allerede to Gange tidligere for-gjæves har henvendt sig til Rigsdagen i samme Anledning, har ment atter at burde udsætte sig for et Afslag. Muligvis ønskede Ministeriet — derom skulde Taleren ikke dømme — først en Tilkjendegivelse fra Rigsdagen om, — naar der bliver Spørgsmaal om, hvilke yderligere Foranstaltninger der fra Statens Side skal træffes for at fremme Husmandsbruget, at den har Øje for, — at der er Trang til en Bearbejdelse af det Materiale, som nu ligger ubenyttet hen; thi saa meget er vist, at naar man nu taler om Husmandsbruget, og hvad der kan gøres for det, taler man uden at være i Besiddelse af den store Erfaring, som de indkomne Beretninger kunne give.

Folkethingsmand Busk. Da denne Sag i Sommer var for i Bestyrelsesraadet, udtalte Taleren, at han følte sig trykket, hver Gang der var Tale om at give disse Bevillinger, idet der, som Sekretæren anførte, opstod ikke saa faa Ulemper for de dygtige Husmænd, hos hvem der var noget at se, og som vare blevne bekjendte derfor. Der gik en Strøm af Rejsende til dem, hvilket kun var dem til Gene og Udgift. Hvad Bearbejdelsen af det omtalte Materiale angik, da vilde den ogsaa

være til Nytte. Det vilde imidlertid være urigtigt at slutte, at fordi Bevillingen i sin Tid var nægtet, var der ikke mere Grund til at fremkomme med Forlangende om den. Taleren skulde ikke komme ind paa Politik, men han vilde dog sige, at man maatte se Situationen, som den dengang var. Naar Pengene bleve nægtede for 6—7 Aar siden, var det paa Grund af den daværende politiske Situation og ikke paa Grund af, at der var nogen Uvillie tilstede lige over for Sagen; thi det var Taleren ganske sikker paa, at der ikke var, hverken fra Højres eller Venstres Side. Forholdene havde nu imidlertid forandret sig. Det bedste Bevis derpaa var, at der paa Finantslovens § 19 var givet en Del Bevillinger netop til Husmændene, og Taleren maatte derfor i høj Grad beklage, at den Henstilling, som Landhusholdningsselskabets Præsidium paa Initiativ af det i Sommer samlede Bestyrelsesraad havde gjort til Regjeringen, ikke var bleven tagen til Følge saaledes, at Regjeringen var fremkommen med et Forlangende om en Bevilling paa Finantsloven. Taleren folte sig overbevist om, at naar Sagen fremkom med en saa udmærket Motivering, som den Sekretæren havde fremsat, vilde Bevillingen ikke blive nægtet, thi der var, troede han, en Erkendelse hos Lovgivningsmagten af, at den Bevilling, der nu haves paa Finantsloven til Husmændenes Rejser, havde de Fejl, der vare antydede, og at det var kjedeligt ikke at faa Pengene anvendte paa praktisk Maade, saaledes at det kunde blive til Gavn for dem, der faa Del i dem, og ikke til Gene for dem, der skulde modtage de Besøgende. Det var Talerens Haab, at det maatte naaes, at Regjeringen vilde forlange den beskedne Bevilling, som her er Tale om.

Præsidenten vilde udtale, at det kun kunde glæde Præsidiet at høre denne overordentlig velvillige Udtalelse; man kunde jo ikke andet end ønske, at denne Bevilling maatte blive given.

Forpagter Bokelmann. Hvilket Forslag er fremkommet med Hensyn til Ordningen af Husmændenes Rejser?

Sekretæren. Der er ikke fremkommet noget detailleret Forslag om, hvorledes disse Rejser skulde ordnes. Man har ment, det var nødvendigt, at Fordelingen af den af Rigsdagen givne Bevilling burde finde Sted gennem Landboforeningerne, fordi disse maa antages at sidde inde med et langt større Kjendskab til Husmændene end en Centralstyrelse i Ministeriet eller andensteds, medens man paa den anden Side har ment, det var ønskeligt, at Rejseplanernes Lægning skete samlet for det hele Land, og at hvert Tog havde sin Leder.

Ordningen af dette Forhold bør ikke ske særskilt for hver enkelt Landsdel, eftersom der jo er Husmandsbrug i en Landsdel, som Husmændene fra andre Landsdele kunne have godt af at besøge. At Sagen kunde ordnes paa denne Maade tvivlede Taleren ikke om.

Folkethingsmand Busk. Som Sagen nu er ordnet, have de Husmænd, som faa Rejseunderstøttelse, kun den halve Gavn deraf, og de stakkels Mennesker, der ere Genstand for Indvandring af alle disse rejsende Husmænd, finde det hele utaaleligt. Kunde man derfor faa en Ordning i den Retning, som Sekretæren antydede, vilde det være til Gavn for begge Parter.

Forpagter Bokelmann. Rejseunderstøttelserne ere det sidste Aar uddelte af Landboforeningerne.

Sekretæren. Tidligere foregik Uddelingen gennem Indenrigsministeriet, men det kunde ikke gaa, og iaar er Uddelingen derfor foretaget af Landboforeningerne, men ganske vist noget sent. Dette sidste Forhold vil imidlertid kunne ændres, idet Landboforeningerne allerede i den første Halvdel af April ville kunne have Meddelelsen fra Ministeriet om, hvorledes Sagen Stiller sig.

Forpagter Boselmann. Dette er ganske vist nødvendigt, thi en Bevilling, som kommer efter Høst, har ikke megen Værdi.

Forpagter Thalbitzer havde forstaaet det Hele saaledes, at der ikke var kommet Svar fra Ministeriet, men at det havde Interesse for Sagen. Der maatte altsaa kunne findes en eller anden Maade, hvorpaa Ministeriet kunde blive forløst med de Tanker, det nærer i denne Retning, og Taleren skulde derfor rette en Opfordring til det ærede Præsidium om at søge en Vej, ad hvilken denne Sag kunde blive ordnet endnu i denne Rigsdagssamling.

Docent Fjæld vilde lade denne Opfordring gaa videre til Pressen.

Forpagter Thalbitzer havde Tillid til Præsidiets og lagde Sagen trygt i dets Hænder.

Sekretæren. Vilde det ikke være aparte atter at henvende sig til Regjeringen, som har denne Sag i frisk Minde?

Forpagter Thalbitzer havde ingenlunde anmodet Præsidiets om at henvende sig til Regjeringen; det maa gaa, hvilken Vej det vil og i denne Henseende finder rigtig.

Folkethingsmand Busk. Var der nogen, der havde Gehør hos Indenrigsministeriet, var det Landhusholdningsselskabets Præsidium, og Taleren vilde derfor slutte sig til Forpagter

Thalbitzer og opfordrede Præsidiets til at gaa den Vei, som det maatte finde rigtigst for Sagens Fremme. Situationen var fuldstændig forandret fra hvad den tidligere havde været, hvilket Tallene havde givet Bevis for, og han tvivlede derfor ikke om, at naar Sagen kom frem med en saa god Motivering, som den Kaptn. la Cour før opstillede, vilde Bevillingen sikkert blive given.

Sekretæren nærede ikke Tvivl om, at Situationen havde forandret sig, men det afkræftede ikke Talerens Bemærkning, at han følte sig forvisset om, at Finantsudvalget selv indsaa Manglerne ved, at der ikke var nogen Ledelse i denne Sag, og at det derfor maatte være det umuligt, kunde Taleren fristes til at sige, at give en Bevilling uden at knytte Vilkaar dertil i saa Henseende.

Folketingsmand Busk vilde gjøre en Tilføjelse til sine tidligere Udtalelser. Da han var Medlem af Bestyrelsesraadet, vidste han jo, hvad der var passeret i Mødet i Sommer, og han spejdede derfor i Finantslovforslaget efter en Bevilling til den Foranstaltning, som havde været paa Tale. Den var der imidlertid ikke, men han vidste jo ikke, hvad Grunden var dertil; han vidste jo ikke, hvad der var passeret, siden Bestyrelsesraadet havde været samlet, før han nu havde hørt hvorledes Sammenhængen var, og det havde gjort, at han ikke i Finantsudvalget havde fundet Anledning til at bringe Sagen paa Bane. Taleren følte sig trykket, naar han skulde stemme for en Bevilling til en Foranstaltning, med Hensyn til hvilken Pengene vare spildte, naar den ikke blev bragt i en ordentlig Gænge, og han vilde derfor haabe, at det overfor Ministeriet almægtige Præsidium endnu i denne Rigsdagssamling vilde gjøre, hvad det formaade for at faa Forslaget om en Bevilling bragt frem. Indenrigsministeriet er overhængt med en Mængde forskellige Sager, hvoraf alene Post- og Jærnbanevæsenet er mere end nok for ét Menneske at dirigere, og derfor maa dette Ministerium, naar der foreligger Sager som denne, nødvendigvis, hvad der jo ogsaa er Bevis for, henvende sig til sagkyndige Institutioner her i Landet, som kunne betragtes som Autoriteter paa det paagjældende Omraade, og for Landbrugets Vedkommende have vi da Præsidiets for det kongelige Landhusholdningssselskab, som jo altid har taget sig af Landbrugets Interesser, og derfor vilde Taleren som sagt opfordre det til at tage sig af Sagen, thi det kunde udrette mere end nogen anden.

Efter at endnu et kort Ordskifte angaaende denne Sag

havde fundet Sted mellem Sekretæren og Folkethingsmand Busk, gik man over til

h. Uddannelsen af en Maskinkonsulent.

Præsidenten. Som det vil være bekendt udsattes der ifjor en Prisopgave for dem, der ønskede at konkurrere til Posten som Maskin- og Redskabskonsulent. Der indkom tre Besvarelser, af hvilke den, der var forfattet af cand. polyt. H. F. K. Dencker, vandt Prisen, og Cand. Dencker uddannes derefter videre, da man har anset det fornødent, at han i en Del Mejerier og paa en Del Gaarde lærer nærmere de Forhold at kjende, hvormed det er Tanken, at han fremtidig skal beskæftige sig. Man haaber, at han efter Uddannelsesaarets Forløb kan indstilles til at blive udnævnt til Statskonsulent.

i. Landbrugskonsulent-Virksomheden.

Sekretæren. Den Konsulentsvirksomhed, som Landhusholdningsselskabet begyndte for mange Aar tilbage, er nu for den allervæsentligste Del gaaet over til Staten, men derfor er denne Virksomhed dog ikke helt gledet ud af Selskabets Hænder, idet Indenrigsministeriet har anmodet Selskabet om at varetage Ledelsen af denne Virksomhed. En Beretning om Virksomheden i det forløbne Aar er udkommet i Trykken og omdelt til Rigsdagens Medlemmer, ligesom den ogsaa vil blive omdelt til Selskabets Medlemmer. Naar denne Sag drages frem for Generalforsamlingen, er det dels fordi Landhusholdningsselskabet har med den at gjøre, og dels for at give Generalforsamlingen Lejlighed til at fremkomme med Forespørgsler angaaende Konsulentsvirksomheden. I Beretningen vil man finde foruden en almindelig Oversigt over Landbrugskonsulentsvirksomheden i det hele tillige specielle Beretninger fra de forskellige Konsulenter. Der er naturligvis indkomne mange flere, men der er kun optaget dem, som man har ment, der havde mere almindelig Interesse at bringe til Offentlighedens Kundskab. Taleren vilde haabe, at den landøkonomiske Presse og Dagspressen vilde skænke disse Beretninger Opmærksomhed og gjengive dem helt eller delvis, thi de fortjene Opmærksomhed.

I Konsulentsberetningen findes nævnet de Landboforeninger, som af Staten erholde Understøttelse til konsultatorisk Assistance, ligesom der ogsaa er nævnet hvem de Mænd ere,

som Foreningerne i denne Henseende have i deres Tjeneste. For at fremkalde en ønskelig Samvirkken mellem Statskonsulenterne og Landboforeningernes Konsulenter, har Ministeriet betinget sin Understøttelse til Foreningerne af, at disse holde Statskonsulenterne underrettede om, naar der skal finde Kaa-ringsmøde, Dyrskuer o. s. v. Sted, samt af, at Konsulenternes Beretninger indsendes til Ministeriet; fra Ministeriet komme de til Landhusholdningsselskabet, for at Statskonsulenterne kunne blive bekendte med dem, og for at der i det Hele taget kan komme et saadant Samarbejde tilstede, at der ikke paa noget Punkt skal fremkomme modstridende Resultater. For yderligere at bevirke et Samarbejde blive Kvægavlsforeningernes og Hesteavlforeningernes Beretninger ligeledes sendte til Statskonsulenterne, for at disse kunne blive fuldstændige bekendte med Forholdene hele Landet over. I det Hele taget er der sørget for at skaffe en saadan Ordning tilveje, at man uden at hæmme det private Initiativ, som nødvendig maa være tilstede, kan søge at hindre Fremkomsten af vilde Skud, som ellers let kunde vise sig, navnlig i en Tid som denne, hvor man har set, at den ene Kvægavlsforening hurtigt er skudt frem efter den anden.

Hvad Mejerivæsenet angaaer, da har Konsulent Bøggild havt de lokale Mejerikonsulenters Beretninger til Gjennemsyn og gjort sine Bemærkninger til dem. I Løbet af det sidste Halv-aar have de lokale Mejerikonsulenter været samlet en Gang maanedlig med Konsulent Bøggild og Taleren. Ved disse Sammenkomster have de forskellige Spørgsmaal vedrørende deres Virksomhed været dragne frem og drøftede, og det ikke blot hvad det saglige angaar, men ogsaa hvad det administrative angaar, af hvilken Grund Taleren nærmest var tilstede ved disse Forhandlinger,

Ad de Veje, som her ere nævnte, tror man at turde sige, at den Gjerning, som Indenrigsministeriet har anmodet Landhusholdningsselskabet at overtage, nemlig ikke blot at sørge for Konsulenternes Uddannelse, men ogsaa at føre Tilsyn med Konsulenternes Arbejde paa Løsningen af de store Opgaver, der ere dem betroede, fra Landhusholdningsselskabets Side røgtes paa en indgaaende Maade. Der sørges for, at der i Virkeligheden ud af det spredte kan komme noget kraftigt, stærkt og ensartet, uden dog derfor som sagt at hæmme den Frihed og det frie Initiativ, som nødvendig maa være tilstede.

Hermed var den Række af Meddelelser, som Præsidiets havde at gjøre, til Ende, og

Docent Fjord fremlagde Forslag til Virksomhedsplan og

Forslag til Budget for Aaret fra 1. April 1891 til 31. Marts 1892 med den Bemærkning, at begge Dele havde været Bestyrelsesraadet forelagt til Drøftelse og vare blevne vedtagne af det.

Budgettet for Regnskabsaaret fra 1ste April 1891 til 31te Marts 1892 var saalydende:

Indtægt.

Konto.	Forventet Kassebeholdning $\frac{1}{4}$ 1891 ..	1700 Kr.
A.	Medlemskontingenter	16500 -
B.	Renter af Selskabets Aktiver	10515 -
C.	Statskassens Tilskud	13200 -
D.	Bidrag fra det Classenske Fideikommiss	2000 -
E.	Bidrag fra det Raben-Levetzauseke Fond	1000 -
F.	Etatsraad Schous Legat	200 -
G.	Grosserer G. Buscks Legat	77 -
H.	Grosserer N. F. Muncks Legat	42 -
I.	Godsejer Schmidts Legat	4000 -
K.	Sjællands Stifts Brandforsikringsfond	191 -
L.	Forskellige Indtægter	1575 -

Forventet Indtægt: 51000 Kr.

Udgift.

Konto.		
1.	Udgivelse af Skrifter	4000 Kr. kalkul.
2.	Anskaffelse af do.	6500 - kalkul.
3.	Selskabets Foredrags- og Diskussionsmøder ..	800 - kalkul.
4.	Agrikulturkemiske Undersøgelser	500 - kalkul.
5.	Plantekulturens Fremme: Hvede- og Bygforsøg	9000 - kalkul.
6.	Husdyrbrugets Fremme	2000 - kalkul.
7.	Mælkerbrugets Fremme	3500 - kalkul.
8.	Undersøgelsesrejser	800 - kalkul.
9.	Selskabets Lærlinge	300 - kalkul.
10.	Hædersbelønninger for Landboflid	400 - kalkul.
11.	Landbrugets Binæringer	200 - kalkul.
12.	Udstillinger	500 - kalkul.
13.	Nordlige Bilande	500 - kalkul.
14.	Lønninger og Enkeunderstøttelser	7800 - fast.
15.	Fragt og Porto	1000 - kalkul.
16.	Kontorudgifter	1800 - kalkul.
17.	Husleje og Inventar	2500 - kalkul.
18.	Uforudsete Udgifter	800 - kalkul.
19.	Schmidts Legat	4000 - fast.
20.	Sjællands Stifts Brandforsikringsfond	191 - fast.

Udgift. 47091 Kr.

Forventet Kassebeholdning $\frac{1}{4}$ 1892: 3909 -

51000 Kr.

Da ingen ønskede at udtale sig om disse Forslag, gik man til Afstemning, hvorved begge Dele vedtoges enstemmig.

Docent Fjord skulde efter at Dagsordenen var til Ende, gjøre en lille Meddelelse. En Del Mænd, som mente at skyldte afdøde Professor Prosch Taknemmelighed, havde dannet en Kommité til Indsamling af Bidrag til et Mindesmærke — en Marmorbuste — for ham. Bidragene indkom saa rigelig, at der, efter at Mindesmærket er tilvejebragt, er bleven et Beløb af 1500 Kr. tilovers. Dette Beløb ønsker Komiteen skal anvendes til et Legat, hvoraf der skal udredes Understøttelse til Dyr læger og Landbrugskandidater, der ønske at gøre yderligere Studier over Hudyravl og Husdyrbrug.

Udvalget, som skal bestyre dette Legat, har man ønsket sammensat af 3 Medlemmer, nemlig 2 valgte af Vet. og Landbohøjskolen og 1 valgt af det kgl. Landhusholdningsselskab. Landhusholdningsselskabet har ment med Tak at maatte tage imod den Tillid, der saaledes vistest det, og Bestyrelsesraadet har i sit sidste Møde valgt Kammerraad J. B. H. Andersen til at indtræde i det nævnte Udvalg, netop af Hensyn til, at han i sin Virksomhed har staaet Professor Prosch nær. Kammerraad Andersen har modtaget Valget.

Generalforsamlingen blev derefter hævet. .

En landøkonomisk Betragtning fra Lolland.

Der er vel desværre næppe Tvivl om, at Forventningerne til den sidste Høst Landet over ere blevne skuffede betydelig. Og det er for Øjeblikket en mager Trøst, at det formentlig er gaaet saa over hele Kloden. Thi hvorledes forklares vel ellers den abnorme Stigning af Kornpriserne! En kolossal Overvurdering af Jordens samlede Sædproduktion maa dog — ifølge Lægmandsbetragtning — være den væsentligste Faktor i saa Henseende, selv om ogsaa en Overvurdering af de overgjemte Beholdninger fra forudgaaende Høst samt Udsigten til en sen Høst maa anføres som medvirkende Aarsager. For Øjeblikket høste de danske Landmænd næppe synderlig Fordel af de høje Kornpriser. Thi den Del af hine, som nu har nævneværdige urealiserede Sæd-beholdninger tilbage, er sikkert i Minoritet. Derimod er der sikkert mange, som i Tillid til rimelige Priser paa Majs og andre Foderstoffer for Svin have solgt deres Sæd-beholdninger saa nær ud, at de til Svinefoder maa købe Sæd — og dette da jævnlig til højere Priser, end de have erholdt for deres i Efteraaret leverede Produktion. Paa den anden Side bilder man sig jo ind, at de nuværende Priser maa varsle godt for Priserne til Efteraaret. Naar der saa blot i ønskeligt Omfang maatte kunne drages Nytte af disse gennem en god Høst!

Hvad angaar Hveden, synes denne at have gennemgaaet Vinteren tilfredsstillende og har i de sidste Uger, trods Varmens Sparsomhed, udviklet sig betydeligt. Ret beseet giver dens nuværende Udseende ingen egentlig Anledning til Klage. Det er antagelig ganske heldigt, at

Høsttravlheden i afvigte Septembers første Trediedel gjennemgaaende foranledigede, at Hvedens Saaning faldt lidt senere end sædvanligt. Hveden naaede ikke derved den Bladfylde, der kan blive skæbnsvanger i en Vinter med et saa langvarigt Snelæg, som den forløbne Vinter førte med sig. Her i Nærheden have saaledes Forsøgsparceller med Hvede, besaaede først i September, umiskjendelig lidt overmaade meget ved Snelaget, medens senere saaede tilsvarende Parceller intet have lidt. Det kan endvidere i denne Forbindelse anføres, at det er mig bekjendt, at Markfrøkontoret i Kjøbenhavn fra Forbindelser i Hannover har modtaget Meddelelse om, at medens det endnu ikke lader sig afgjøre, hvorledes Forholdet iaar har viist sig mellem de dér dyrkede forskjellige Hvedesorters indbyrdes Overvintringsevne, staar saa meget fast, at al Hvede, som er saaet tidlig, er gaaet bort, hvorimod den helt sent (*»ganz zuletzt«*) udsaaede Hvede har holdt sig godt. Der turde være Anledning til at fremhæve dette, fordi der — navnlig efter en tidlig Høst — viser sig umiskjendelig Tendens til at faa Hvedesaaningen hurtigere end formentlig ønskeligt fra Haanden. Slipper man for langvarigt Snelæg, eller betinger Efteraaret kun en mindre yppig Udvikling af den tidlig saaede Hvede, er der intet forløbet ved at have bragt sin Hvede i Jorden fra Begyndelsen af September Maaned. Men en Risiko er der formentlig forbunden med den meget tidlige Hvedesaaning, og alt i alt turde under vore Forhold 2det Tidøgn af September anføres som heldigste Udsædstermin for Squareheadhveden.

Naar blot Smørpriserne harmonerede noget bedre med Landbrugets Ønsker! Men sidste Notering — 30te April: 82 Øre — varsler unægtelig ikke godt for Sommercampagnen. Man har jo iøvrigt Følelsen af, at Smørnoteringsudvalget Vinteren igjennem ikke har givet egentlig Anledning til Kritik fra Landbrugets Side. Men à propos om denne sidste Smørnotering! Tør man, tiltrods for den i Grosserersocietetets Aarsberetning udstedte Advarsel mod Kritik af Smørnoteringen, vove at knytte et Par Betragtninger til hin sidste Notering, der bragte Prisen til paa engang at dale 8 Kr! Man har vanskelig ved at forstaa dette tidlige store Prisfald netop iaar, hvor Græsset kommer sent. Og man forstaaer det end mindre, naar de sidste Beretninger fra de engelske Hovedmarkeder meddele, at den betydelige Nedgang i

Noteringen kom de derværende — som ogsaa de kjøbenhavnske — Smørhandlere »meget overraskende«, og derved fremkaldte et »aldeles demoraliseret« Marked — med Forventning om yderligere Prisreduktion! Særlig dette, at et overraskende stort Prisfald gjør Kjøberne tilbageholdende »ved at vække Forventning om yderligere Prisreduktion« kan nok give en Smørproducent Stof til adskilligt Hovedbrud og afføde fromme Ønsker om, at det maatte kunne lykkes Smørnoteringsudvalget ved tilsvarende overraskende Coup til den anden Side at bringe Liv i Kjøberne ved at vække disses Forventning om yderligere Prisstigning.

Vanskelig vil man kunne undgaa at blive betænkelig ved de jævnlige pessimistiske Prophetier om Fremtidsudsigterne for Smørpriserne. Thi unægtelig synes meget at tale for disses Berettigelse. Man faaer derigjennem ligesom Følelsen af, at et af de Ankre, for hvilke vort Landbrug saa nogenlunde red Stormen af, begynder at nægte fuld Tjeneste. Et andet af disse — Fedningen — har man allerede næsten helt maattet stikke fra sig, som Følge af Konkurrencens Indflydelse paa Konjunkturerne. Og hvis nu Smørproduktionen kommer under Vilkaar, væsentlig ugunstigere end Tilfældet har været i de senere Aar — hvad saa?

Det er vel saa omtrent en halv Snes Aar siden, at Parolen: stærk Fodring fik høj Cours herhjemme, ført frem — det skal indrømmes — af Personligheder, hvis Intelligents, Besætninger og Driftskapital tillod dem med Fordel at anlægge og følge hin Parole. Men de Beregninger, som under hin Bevægelse førtes frem som Støtte for dennes almindelige Efterfølgelse, og som saa helt plausible ud, medens Vinterhalvaarets gennemsnitlige Smørpris var nær 130 Øre — som Tilfældet var for en halv Snes Aar tilbage — tabe en Del af deres Tilløkkelse, naar der, som i de sidste Aar, skal regnes med en tilsvarende Smørpris af c. 100 Øre samt med snarest højere Kraftfoderpriser. Og skulde Smørprisen gaa endnu lavere, turde det hænde, at der var al Anledning til — i hvert Fald for en Tid — at lægge hin Parole ad acta. Med høje Produktpriser og lave Foderstofpriser er en Forcing af Produktionen selvfølgelig berettiget, og der bliver Fordel for Landbruget ved gennem Besætningerne at bearbejde og omsætte et stort ogsaa udefra tilført Materiale. Men vendes Prisfor-

holdet om, gjælder det dog vist først og fremmest om ved et begrænset Forbrug af dette sidste bedst mulig at udnytte det Raamateriale (Roer, Hø og Halm), der produceres i det enkelte Landbrug. Thi Opgaven for vort Kvæghold er jo dog at faa vore egne Foderafgrøder bedst mulig betalte, sideordnet med at vi uden dirkede Udgift gennem Gjødningen ville bevare og om mulig fremme vor Jords Produktionsevne. Dette er og maa forblive Hovedsagen. Men mon vi ikke herhjemme have været for villige til at lade os rive med af den Bevægelse, der ret beseet stillede det som Hovedopgaven at drive Mælkeydelsen pr. Ko højst mulig op uden altfor ængstelig at rede ud, hvad Produktionsprisen blev for de sidste Hundreder Pund Mælk, som det ved forceret Kraftfoderanvendelse lykkedes at pine ud af Køerne. Den samme Bevægelse synes at have vundet Fodfæste i adskillige andre mælkeproducerende Lande. Og hvad er saa Følgen! At samtidig med, at den forøgede Efterspørgsel pisker Kraftfoderpriserne højere i Vejret, bringer den forøgede Produktion i Forbindelse med Margarinen Smørpriserne til at gaa lavere og lavere. Der bliver da næppe andet for end at blæse Retraite og søge lidt efter lidt at liste os bort fra de Anskuelse, der satte en gennemgaaende udstrakt Kraftfoderanvendelse som Hovedbetingelse for et lønnende Kvæghold, og som næsten truede med en Forlægning af Kvægbrugene fra Landet til Byerne ved indirekte at betegne Foderstofgrosserernes Pakhuse som bedre Naboskab og bedre Garanti for et »rationelt« Kvæghold end Landmandens Roekuler, Høstakke og Halmbeholdninger. Ingenlunde at jeg ønsker Handelsfoderstofferne som saadanne bragt i Miskredit. Tvertimod! Thi vel finder jeg Anledning til, som foran skeet, at hævde, at de senere Aars Bevægelse af henholdsvis Smør- og Foderstofpriser maa skærpe Advarslerne mod i samme Omfang som tidligere at tillægge en stærk Kraftfoderanvendelse Evnen til i den store Almindelighed at betinge den størst opnaaelige Nettoindtægt af Malkebesætningerne. Men det er iøvrigt saare langt fra, at jeg vil selve Handelsfoderstofferne til Livs og i Stedet for disse have Sædbeholdningerne dragne med ind under det hjemmeavlede Foder, hvorpaa Kvægholdet bør være funderet. Det er nemlig min Overbevisning, at selv med de nuværende forholdsvis høje Foderstofpriser er der Tusinder at vinde for det danske Landbrug ved i langt

større Omfang end det skeer at betragte den Sæd, der ej medgaaer til Saasæd og Heste- samt Svinefoder som Salgsvarer — selvfølgelig forudsat, at dens Kvalitet naaer det for alm. Handelsvarer gængse Lavmaal — og da til Malkebesætningerne udelukkende at lade indkjøbte Foderstoffer repræsentere det Kraftfodertilskud, hvis Størrelse Hensynet saavel til en økonomisk Udnyttelse af Roer, Hø og Halm som til Bevarelsen af Jordens Produktions- evne angiver som det rette for den enkelte Besætning. Thi Hensynet til Smørkvaliteten kan formentlig langt fra hævde den økonomiske Berettigelse af den udstrakte Anvendelse af Sæd til Malkebesætningerne, som endnu finder Sted. Her paa Gaarden opfodres kun indkjøbte Foderstoffer — ikke et eneste Pund Sæd — i Kraftfoder- blandingen til Malkebesætningen, og der findes ingen som helst Anledning til at fravige denne Fremgangsmaade, medmindre Foderstofpriserne skulde undergaa en yderligere kjendelig Stigning i Forhold til Salgsprisen for Sæd.

Begyndelsen af Maj 1891.

Agerdyrkningsberetning.

(Fra Midten af Maj.)

Skjøndt Høsten i adskillige Aar ikke har givet et saa godt Gjennemsnitsudbytte som 1890, beredte den ikke desto mindre Skuffelser for mange, idet Foldudbyttet ikke syntes at staa i passende Forhold til de rige Afgrøder, der stode paa Markerne, og til den hjemkjørte Halm-mængde.

Maj og Juni Maaneder bragte, med deres usædvanlig varme Vejr, de forskellige Afgrøder til at voxe med en sjelden Frodighed, saa man overalt nærede de bedste Forhaabninger om en meget rig Høst; men med Begyndelsen af Juli Maaned forandrede Vejret pludselig Karakter, og den lange varme og tørre Periode afløstes af temmelig køligt og regnfuldt Vejr, der næsten uforandret vedvarede gennem denne og August Maaned og tildels ogsaa i September.

Med Vejret i den først nævnte Periode havde man Sikkerhed for at faa en stærktfyldende Høst; medens det var tvivlsomt hvorledes Kjerneudbyttet vilde blive, da megen Sæd tidlig var gaaet i Leje, hvilket var alt andet end heldigt for Blomstringen, der særlig for Vintersædens Vedkommende heller ikke begunstigedes af Vejrforholdene.

Medens det i Landets bedste Egne forholdsvis tidlig kom til at staa klart, at Kjerneudbyttet ikke vilde blive

saa godt som ønskeligt, lode Meddelelserne fra Landets lettere og letteste Jorder paa, at man der gjennemgaaende ventede et bedre Høstudbytte, end det i Mands Minde kunde erindres.

Sædens Indhøstning beredte temmelig betydelige Vanskeligheder. Den stærkt groede Sæd, der som nævnt mange Steder laa meget, gjorde Mejningen besværlig og forholdsvis sen, saameget mere som Mejmaskiner ikke kunde anvendes i saa stor Udstrækning som ønskeligt, og tilmed lagde det fugtige Vejr ikke faa Hindringer i Vejen for Sædens Sammenbinding og Tørring. Paa Steder viste det sig endog nødvendigt at løse Negene og oprede Høbene for at faa Sæden tør, og hvormegen Pris man end under mere normale Forhold vilde have sat paa Solskin og Varme, havde man nu kun Grund til at være tilfreds med det kølige Vejr, der bidrog til at Sæden langtfraspirede i Høbene i det Omfang, som det ellers uundgaaeligt vilde have været Tilfældet, og hvorved der vilde være lidt store Tab.

Den forøgede Indtægt, som man haabede at faa gennem det forventede større Høstudbytte, blev gjennemgaaende betydelig formindsket ved de ikke ubetydelige Udgifter, der vare forbundne med at faa de store, stærktfyldende Afrøder bragte i Hus under vanskelige Vejrforhold og paa Steder ogsaa mindre heldige Arbejdsforhold.

I Tabel I sees en Sammenligning mellem Gjennemsnitsudbyttet af Sæd for Aaret 1890 af alle de modtagne Beretninger og de foregaaende 15 Aar.

Det vil af efterstaaende Sammenligning sees, at Hveden vel har givet en Middelhøst; men naar 1880 undtages, har den dog ikke været saa lille siden 1883.

Udbyttet af Rugen viser ligeledes en Middelhøst, og er ligesom Hvedeudbyttet mindre end i 1889.

Hvad 2rd. Byg angaar, da har det givet 1,8 Fold mere end Gjennemsnittet af de foregaaende 15 Aar, og viser endog et Merudbytte af 0,1 Fold over det bedste af disse Aar, nemlig 1880. For det 6rd. Bygs Vedkom-

Tabel I.

Aaret.	Hvede.	Rug.	2-rd. Byg.	6-rd. Byg.	Havre.
1875	12,7	11,5	11,5	11,5	12,9
1876	10,3	10,0	9,8	9,7	11,5
1877	12,0	11,7	10,0	10,8	11,7
1878	14,0	12,1	12,5	12,3	15,6
1879	12,7	9,7	9,9	10,0	12,8
1880	14,0	12,5	13,0	12,7	14,4
1881	9,4	11,6	10,9	11,7	12,7
1882	13,8	10,8	11,5	11,3	15,1
1883	13,6	11,8	10,3	10,6	17,5
1884	14,3	10,2	10,6	10,7	12,3
1885	17,2	11,7	11,6	12,1	13,8
1886	15,6	11,7	12,4	12,4	14,2
1887	18,9	12,3	12,5	11,8	14,2
1888	10,4	9,3	11,7	12,1	14,3
1889	14,8	12,6	10,6	11,2	11,8
Gjennemsnit.	13,6	11,3	11,3	11,4	13,7
1890	13,9	11,2	13,1	13,1	16,0

mende stiller Forholdet sig paa en Maade gunstigere; det har vel ikke givet mere end 1,7 Fold over Gjennemsnitsudbyttet, eller omtrent samme Udbytte som det 2rd. Byg; men det har derimod givet 0,4 Fold mere end det bedste af de forløbne 15 Aar.

Havren har gennem hele Sommeren været særlig fremhævet som fortrinlig, og den viser da ogsaa et Udbytte, der er 2,3 Fold højere end Gjennemsnitsudbyttet. Kun 1 Aar, nemlig 1883, har givet et større, men de øvrige 14 Aar et mindre Udbytte end 1890.

Middeltallet af Foldudbyttet af alle de 5 Hovedsædarter i Tabel I viser, at

1875 gav 12,02 Fold.

1876 — 10,26 —

1877 — 11,15 —

1878 gav 13,36 Fold.

1879 — 11,02 —

1880 — 13,32 —

1881 gav 11,26 Fold	1885 gav 13,28 Fold
1882 — 12,50 —	1886 — 13,26 —
1883 — 12,76 —	1887 — 13,94 —
1884 — 11,62 —	1888 — 11,56 —
1889 gav 12,20 Fold	
1890 — 13,46 —	

hvilket er 1,3 Fold mere end Gjennemsnittet af de foregaaende 15 Aar, og som kun er oversteget i 1 af disse, nemlig i 1887.

Ville vi sammenligne de forskjellige Sædarters Kvalitetsvægt i 1890 med de foregaaende Aars, da viser det følgende Resultat Tabel II:

Tabel II.

Aaret.	Hvede.	Rug.	2-rd. Byg.	6-rd. Byg.	Havre.
1878	128,7	121,8	111,4	104,9	79,9
1879	122,8	117,2	108,9	101,5	77,4
1880	129,5	121,8	113,6	106,7	80,8
1881	120,4	118,7	109,3	101,3	77,9
1882	128,0	120,6	110,5	104,0	79,4
1883	125,5	119,1	109,8	102,5	78,2
1884	130,1	122,5	112,9	106,0	80,8
1885	128,7	121,0	111,4	103,7	79,7
1886	132,3	122,7	113,7	105,9	81,2
1887	132,5	123,6	114,6	107,2	83,0
1888	120,8	103,7	110,2	104,6	78,5
1889	130,4	123,8	113,4	106,6	79,8
1890	126,0	119,0	111,8	104,1	80,3

Ved at se sidste Aars lave Kvalitetsvægt ved Siden af de andre Aars, faaer man strax Indtryk af, at der har været abnormale Forhold tilstede, der have foraarsaget denne Nedgang, hvilken da ogsaa samstemmer godt med de abnorme Vejrforhold under Udvikling, Modning og Høst. Kun faa af de foregaaende Aar vise en saa lav Kvalitetsvægt som 1890.

Sammenlignes Gjennemsnitsvægten af Aarene 1878—1889 med 1890 viser sig følgende Forhold:

	Hvede.	Rug.	2rd. Byg.	6rd. Byg.	Havre.
1878—1889	128,8	121,6	112,4	105,5	79,8
1890	126,0	119,0	111,8	104,1	80,3

Det sees da heraf, at Kvalitetsvægten for alle Sædarters Vedkommende med Undtagelse af Havren har været betydelig lavere sidste Aar end Gjennemsnittet af de 11 foregaaende.

I omstaaende Tabel III er Gjennemsnittet af Foldene og Kvalitetsvægten for Aaret 1890 sammenlignet med Gjennemsnittet for Aarene 1864—1889 beregnet for de enkelte Landsdele.

Man faaer herigjennem et klart Overblik over, hvad der ogsaa foran er antydet, at det især er Landets som Regel mindre gode Egne, der have givet det forholdsvis bedste Udbytte, medens de sydlige Øer, der pleje at have Overvægten, iaar kun have givet en Middelhøst ialtfald for Vintersædens Vedkommende, hvorimod Vaarsæden, og af denne især Havren, har givet betydeligt over en Middelhøst. — Hvad den øvrige Afgrøde angaaer, skal Følgende bemærkes:

Bælgsæden groede ligesom de andre Sædarter stærkt til, og det var ikke ualmindeligt paa en Gang at se Blomster og modne Bælge. Ifølge de modtagne Meddelelser have Ærterne givet et Middelludbytte af 10,3 Fold, hvilket vistnok er temmelig ualmindeligt. Det største Udbytte opgives fra Salling med 20 Fold, det mindste fra Egnene ved Vordingborg og Ringsted med henholdsvis 6 og 5 Fold. Kun fire Korrespondenter have givet Meddelelse om Hestebønner, der hos dem have givet fra 5,5 til 12,5 Tdr. pr. Td. Ld. Angaaende Boghvede findes kun Meddelelse fra Møen, hvor den har givet 9 Fold.

Kartoflerne lede meget af Fugtigheden gennem Sommeren og bleve syge, af hvilken Grund Udbyttet paa Steder kun var tarveligt. I Gjennemsnit er der efter de

Tab. III. Gjennemsnit af Foldene (Tdr. pr. Td. Land) og af Kornets Vægt (hollandsk) for Aaret 1890, sammenlignet med 1864—1889.

	Hvede.		Rug.		2rd. Byg.		6rd. Byg.		Havre.													
	1890	1864—89.	1890.	1864—89.	1890.	1864—89.	1890.	1864—89.	1890.	1864—89.												
Sjælland ¹⁾ ..	13,8	126,8	13,2	128,7	12,0	120,0	12,7	122,3	14,0	112,8	11,7	112,9	13,9	107,0	12,5	107,8	17,4	82,2	13,3	81,3		
Falster.....	13,0	126,0	13,5	129,4	11,0	121,0	11,5	122,5	14,0	112,0	11,3	112,9	„	„	„	„	21,0	82,0	13,9	80,8		
Lolland.....	13,0	128,0	14,1	130,0	11,3	126,0	12,4	124,1	12,3	112,5	11,6	114,4	„	„	„	„	16,5	108,0	14,5	82,0	13,6	79,5
Langeland..	14,5	125,0	16,9	130,0	10,5	120,0	13,5	123,6	14	112,5	13,2	114,5	„	„	„	„	13,6	109,6	21,0	82,0	15,1	79,5
Fyen.....	14,3	126,0	14,5	129,1	11,0	119,3	12,7	122,2	12	111,5	12,2	113	12	108	12,8	108,3	13,8	75,0	13,8	78,5		
Jylland:																						
a) gode Jor- der ²⁾	15,4	126,5	14,1	128,2	12,7	117,7	12,4	121,5	12,6	111,3	11,2	116,1	13,6	104,2	11,8	104,6	15,3	80,7	14,2	80,3		
b) middel- gode jorder ³⁾ ..	11,8	122,5	10,6	127,4	9,9	117,0	9,5	121,4	11,1	108,9	8,4	110,9	12,2	97,0	8,4	101,7	13,5	79,4	9,1	78,3		
c) simple jorder ⁴⁾ ..	„	„	„	„	6,3	121,3	7,9	119,6	„	„	7,5	108,1	8,5	95,0	7,8	100,0	13,3	77	7,1	73,5		
I Gjennemsnit ..	13,7	126,2	13,8	128,9	10,6	120,4	11,6	122,3	12,8	111,7	10,9	112,9	12,0	102,2	11,9	105,7	16,3	80,0	12,5	78,9		

1) Med Samsø, Møen og Bornholm.

2) Østkysten af Halvøen op til Randers samt Thy og Mors.

3) Den lille jydsk Halvø, Jyllands Østkyst Nord for Randers samt Viborg- og Struer-Lemvigegnen.

4) Hammerum Herred og Vestkysten.

modtagne Opgivelser avlet 57 Tdr. pr. Td. Ld., og Udbyttet varierer mellem 20 Tdr. i Vendsyssel og 100 Tdr. i Fuglebjerg-Næstved Egnen.

Hvad Roerne angaa, da viste disse vel fra Foraar og Sommer sluttede Afgrøder med stærk udviklet Top; men man gjorde sig som Regel ikke store Forventninger om Udbyttet af Roer, hvilket dog gennemgaaende blev betydelig overtruffet, vel for en Del begrundet paa den længere tørre omend kølige Periode i Efteraarsmaanederne. Af Runkelroer er der i Gjennemsnit avlet 284 Tdr., og Udbyttet i de enkelte Egne varierer mellem 170 Tdr. i Randers og Vejle-Egnen og 350 Tdr. paa Amager, i Egnen mellem Kjøge og Roskilde, paa Møen, Bornholm, Falster, Østlolland og Midtfyn. Rutabaga har givet et Gjennemsnitsudbytte af 278 Tdr. pr. Td. Ld., varierende mellem 200 Tdr. i Thy og 350 Tdr. i Helsingøregnen og paa Lolland. Af Turnips har Udbyttet i Gjennemsnit været 278 Tdr. Der er ikke opgivet at være avlet under 215 Tdr., medens mange af Meddelelserne lyde paa mellem 300 og 350 Tdr. Kun fra Møen er der modtaget Oplysning om Udbyttet af Sukkerroer, som der have givet 350 Ctn. pr. Td. Ld.

Avlen af Tobak har iaar i Middelfartegnen lidt et føleligt Knæk, uagtet den i nogle Aar har givet et Udbytte af indtil 300 Kr. pr. Td. Ld. Paa Grund af Overproduktion have adskillige ikke kunnet afhænde deres Avl til nogensomhelst Pris efter at de første Opkøb vare gjorte i Efteraaret til ret gode Priser.

Som sædvanlig er der ogsaa denne Gang tilsendt D'Hrr. Korrespondenter en Del Spørgsmaal til godhedsfuld Besvarelse til nærværende Agerdykningsberetning, paa Grundlag af hvilke der skal søges givet et nogenlunde klart Billede af forskellige Forhold i og Udsigter for Landbruget paa en vis given Tid, og det er da først Vintersædens Tilstand, der skal søges belyst.

Som Følge af den sene Høst forrige Aar blev Vintersæden i Reglen saaret forholdsvis sent, og saavel den tid-

ligere som senere saaede voxede kun lidt i Efteraaret, saa den gennemgaaende var svag til at modstaa Vinteren, der jo allerede i November Maaned tog temmelig haardt fat og varede usædvanlig længe. Man nærede derfor ikke ganske ubegrundet Bekymring for at Vintersæden skulde fryse bort; men heldigvis har den de fleste Steder modstaaet Vinteren over Forventning godt, og den meddeles kun at være gaaet fuldstændig bort langs Gjærder, Hegn og Skove, hvor Snedriverne have ligget uforholdsmæssig længe, og i Lavninger i Jordsmonnet, hvor den i længere Tid har staaet under Vand.

Forskjellige Korrespondenter paa Lolland og Amager omtale, at Hveden der staaer fortrinlig og ikke giver Grund til Klage; i flere Egne omtales den at staa jævnt godt, og undtagelsesvis er der paa nogle Gaarde paa det sydlige Falster ompløjet 30 pCt. af Hvedemarken. Det har mange Steder hjulpet meget paa Hvedens Udvikling, at man dels har harvet og tromlet den og dels givet den en Overgjødning med Chilisalpeter, hvilket sidste dog paa Steder ikke synes at have gjort den tilsigtede Virkning. I Egnen Kallundborg-Slagelse har Kolbehvede og andre ældre Sorter holdt sig bedst, medens Urtobahvede og Sqvare-head Hveden ere svage. Rugen er meget forskjellig efter Jordens Beskaffenhed, Gjødningskraft og tidlig eller sen Saaning. Paa Steder er den saa frodig, at den har Tilbøjelighed til at lægge sig, medens den paa de stærke lerede Jorder paa Falster og Vestlolland meddeles at være tynd og tarvelig. Fra det sydlige Jylland skrives, at den gamle danske Rug efterhaanden dyrkes i mindre Udstrækning og erstattes af nyere, mere forædlede Sorter, men samtidig glemmer man at forandre Saatiden.

Kløver og Græsmarkerne lede ligesom Vintersæden en Del ved den langvarige Vinter og blev satte noget tilbage i Væxt, saa de først kunde afgive tilstrækkelig Græsning til Kreaturerne en Maaned senere end ifjor. Gennemgaaende ere de nye Kløvermarker bedre end 2det Aars, der mange Steder ere svage. I Alminde-

lighed er der en tæt Plantebestand i de nye Kløvermarker, af hvilke nogle dog ere temmelig langt tilbage i Udvikling, begrundet paa det uheldige for Kløverplanterne i, at Bygget ifjor i Udlægsmarkerne var saa stærkt, at det gik i Leje. Italiensk Rajgræs og Sneglebælg er adskillige Steder frosset bort. Fra forskjellige Egne paa Sjælland meddeles, at baade 1ste og 2det Aars Kløvermarker have lidt af Kløveral og Bægersvamp.

Hvad Husdyrenes Foder- og Sundhedstilstand angaaer, da har Foderstanden gennemgaaende været god, idet der overalt var rigeligt Halm, Hø og paa Steder Roer foruden megen Kjærne, der dels var mindre velhøstet og dels var mindre veludviklet, og saaledes ikke egnede sig til Handelsvare. Som Følge af disse forsaauidt heldige Forhold for Fodringen synes der, i alt Fald i Begyndelsen af Vinteren, langt fra at være indkjøbt saa mange Foderstoffer, som det ellers plejer at være Tilfældet. — Som Regel var Foderstanden god fra Efteraaret; men det kom forholdsvis hurtigt til at staa klart, at man, dersom man vilde vedligeholde Huldet, ikke turde stole formeget paa de rigelige Givter Hø, man kunde byde Kreaturerne, idet dette saavel som Halmen var blevet stærkt udvasket i den fugtige Sommer og Høst og derved havde tabt i Næringsværdi, saa der maatte anvendes mere Kraftfoder end tænkt. Mælkeudbyttet, der flere Steder har været godt, har paa andre ikke ret staaet i Forhold til det budte Kvantum Hø og Kraftfoder, ligesom Mælken heller ikke synes at have været saa fed, som forrige Aar; fra Møen meddeles saaledes, at der er brugt 1 Pd. Mælk mere pr. Pd. Smør i dette end i det foregaaende Aar.

Selvfølgelig er der ikke sparet paa Halmem, hvortil der heller ikke synes at være væsentlig Grund, men dels som Følge deraf, dels fordi Græstiden lod vente længe paa sig, og dels fordi man ved usædvanlig stærkt Tillæg har søgt at forøge de fra foregaaende foderknappe Aar stærkt formindskede Besætninger, er saavel Halm som Hø gaet

stærkere med end ventet, om der end selvfølgelig ikke har kunnet være Tale om Fodermangel.

Sundhedstilstanden synes i de fleste Egne at have været tilfredsstillende; men der er dog i Hestebesætningerne forekommet adskillige mere eller mindre alvorlige Tilfælde af Influenza, hvoraf nogle have haft dødelig Udgang.

Blandt Køerne er der forekommet mange Kastnings-tilfælde ligesom ikke faa ere overløbne, og det har paa Steder viist sig vanskeligt at faa de tidligkælvende Køer med Kalv, idet de hyppig ere løbne om. Blandt andre Sygdomme omtales Børbehændelse, Mælkefeber, Yverbetændelse, samt et enkelt Tilfælde af Miltbrand i Vordingborg-egnen.

Fra Jyderupegnen og fra Egnen Syd for Aalborg omtales epidemiske Tilfælde af Diarrhoe blandt Kalvene; det ene Sted lykkedes det af 100 Kalve kun at faa 14 levende Kviekalve, og det andet Sted levede kun 2 af 40. Kalvene døde i Løbet af den første Uge efter Fødselen trods al anvendt Omhu, og selv det, at de pattede Moderkøerne hjalp ikke, idet 4, med hvilket dette forsøgtes, alle døde. Enkelte andre Steder i Jylland er Diarrhoen optraadt epidemisk blandt Ungkvæget.

Paa Steder synes det ved stor Ihærdighed at være lykkedes at begrænse Tuberkulosens Udbredelse i de senere Aar; men andre Korrespondenter meddele, at den ogsaa forekommer hos Faar og Lam, især hvor Moderen ikke har haft tilstrækkelig Mælk, og de da have faaet nymalket Komælk.

Med Hensyn til Vinter- og Foraarsarbejderne indtraf der strax fra Efteraaret for de førstes Vedkommende abnormale Forhold, idet Vinteren indtraf saa tidlig, at man mange Steder langt fra blev færdig med Efteraarspløjningen. Udearbejdet gennem en stor Del af Vintern indskrænkede sig da til Gjødningsskjørsel og forskjelligt andet Kjørselsarbejde, medens man iøvrigt havde fuldt op af Arbejde inden Døre med Tærskning af de betydelige Mængder indavlet Sæd, der krævede lang Tids vedholdende Arbejde at

faa gjennem Tærskemaskinerne, hvilket var saameget heldigere, som Vejrforholdene tildels ikke tillode andet Arbejde, og man samtidig var istand til at beskæftige Arbejderne gjennem hele Vinteren, saa Arbejdsløshed kunde undgaaes.

Foraaret indfandt sig sent, og man skulde da først ifærd med at faa den manglende Efteraarspløjning udført, inden der kunde tænkes paa andet Foraarsarbejde. Heldigvis faldt Jorden godt for Ploven, efter at den var skjørnet ved den langvarige Frost, og den Frygt, man havde næret for at Jorden, paa Grund af den sildige Pløjning, skulde vise sig mindre skikket og heldig til den kort efter følgende Saaning, viste sig tildels ugrundet. Da Tiden kom, at man skulde behandle Jorden til Foraarssæden, hvilket i Almindelighed først skete i April Maaned og for nogle Egnes Vedkommende i Slutningen af Maaned, blev Vejret en Tid temmelig regnfuldt, hvorved Jorden blev vaad og tung at behandle; men ogsaa denne Ulempe overvandt ved efterfølgende stærkt tørrende og blæsende Vejr, og i Almindelighed udførtes Saaningen under heldige Betingelser samt gik forholdsvis let fra Haanden i de fleste Egne.

Efter at der kort efter Saaningen var faldet en god blødende Regn i de fleste af Landets Egne, spirede Vaarsæden forholdsvis hurtig og ensartet; men det er Fremtiden forbeholdt at vise, om de gode Forhaabninger, der næres til den, ville blive opfyldte.

Arbejderforholdene synes hist og her vanskelige. Vinteren har forsaa vidt været normal, som der overalt har været tilstrækkeligt Arbejde til den forhaandenværende Arbejdskraft, som endog paa Steder har været temmelig knap; og det er især henad Foraaret, at Vanskelighederne have begyndt at indfinde sig dels i Form af Mangel paa Tyende og dels paa tilstrækkelig paalideligt Tyende; thi mange trække bort fra Landet til Byerne eller til Amerika, hvortil de maaske i mange Tilfælde lokkes ved gyldne Løfter af Agenter, der ikke senere kunne drages til Ansvar. Ofte gifter det unge Tyende sig saa tidlig, at det burde have tjent nogle Aar endnu for at samle lidt Indbo og

Penge at sætte Bo for; men som Forholdene ere, kjendes Sparsommelighed hyppig kun af Navn, og de høje Lønninger, der nu gives, blive ikke sjælden forødt ligesaa hurtig, som de blive tjente. Fra en jydsk Egn meddeles saaledes, at samtidig med Forhøjelse af Lønnen stiger ogsaa Forbruget af bajersk Øl, som i nogle Landsbyer beløber sig til 300 Halvflasker ugentlig. Det er især ugift Tyende, der er Mangel paa, af hvilken Grund mange saagodtsom udelukkende bruge gifte Folk ogsaa til at følge Hestene, ligesom disse ogsaa foretrækkes som mere paalidelige. Som et Bevis paa Mangel paa Arbejdskraft kan anføres, at man paa mindre Steder i Vestjylland har anskaffet Haandtærskemaskiner for at faa tærsket Sæden. Fra Sukkerroegnen klages over Vanskeligheden ved at faa det tilstrækkelige Antal af svenske Piger til Lugning; thi der er nu ogsaa i Sverig Brug for mange af dem, efterhaanden som Roedyrkingen breder sig, og ikke faa udvandre til Amerika. Manglen paa Mejeripiger er ogsaa meget følelig, og særlig i Fyen synes Forholdene at være vanskeligere end i flere andre Egne af Landet.

Samtidig med at der er knappere Arbejdskraft tilstede, er Lønnen for ugift Tyende ogsaa steget, og det meddeles, at den overalt er gaaet 5—10—20 og indtil 25 pCt. i Vejret; Karlelønnen variere fra 120—160 Kr. for Sommeren, og fra jyske Egne skrives, at Mejeripiger, der i de foregaaende Aar fik 90 à 100 Kr. halvaarlig, nu forlange 120 à 130 Kr.

Det er vanskelige Forhold for Agerbruget, idet Arbejdet her maa udføres paa en anden Maade end f. Ex. i en Fabrik, idet man ved Markarbejdet er afhængig af Aarstid og Vejr og maa benytte Tiden, naar Lejligheden er gunstig for et eller andet Arbejdes Udførelse, uden altid at kunne indordne sig under bestemte maaske afkortede Arbejdstider. Det maa imidlertid haabes, at det ogsaa maa begynde at lysne i Arbejderforholdene ligesom det i andre Retninger synes at klare lidt for Agerbruget, der nu i en Aarrække har været Stedbarn i forskellige Retninger; men det synes, som

om sidste Aars rige Høst og de noget opadgaende Sædpriser bidrage til, at der nu sees lidt lysere paa Forholdene, hvilket blandt andet finder et Udslag deri, at forskellige Grundforbedringer, Byggeforetagender, Jordarbejder m. m. nu søges udførte.

Af de modtagne Korrespondancer meddeles Uddrag efter Foldangivelserne.

De os meddelte Foldangivelser (Tdr. pr. Td. Land og holl. Vægt ere følgende:

Egnen fra Helsingør til Hillerød: Hvede $11\frac{1}{2}$ Tdr. til 132 Pd., Rug $14\frac{1}{2}$ Tdr. til 121 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 113 Pd., 6-rd. Byg 16 Tdr. til 110 Pd., Havre 18 Tdr. til 86 Pd., Kartofler 60 Tdr., Runkelroer 340 Tdr., Rutabaga 350 Tdr., Turnips 300 Tdr. og Blandsæd 20 Tdr.

Amager: Hvede 16—20 Tdr. til 125—129 Pd., Rug 14—17 Tdr. til 118—122 Pd., 2-rd. Byg 18—20 Tdr. til 114—118 Pd., 6-rd. Byg 16—20 Tdr. til 108—112 Pd., Kartofler 70—100 Tdr., Runkelroer 300—400 Tdr. og Gulerødder 250—350 Tdr.

Egnen Kjøbenhavn-Kjøge-Roskilde: Hvede 15 Tdr. til 128 Pd., Rug 10 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 110 Pd., 6-rd. Byg 15 Tdr. til 105 Pd., Havre 16 Tdr., Kartofler 50 Tdr., Runkelroer 350 Tdr. og Turnips 350 Tdr.

Egnen Vest for Roskilde: Hvede $14\frac{2}{3}$ Tdr. til 128 Pd., Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 117 Pd., 6-rd. Byg 13 Tdr. til 109 Pd., Havre 15 Tdr. til 81 Pd., Ærter 12 Tdr., Kartofler 80 Tdr., Runkelroer 280 Tdr., Rutabaga 250 Tdr., Turnips 300 Tdr. og Blandsæd $16\frac{1}{2}$ Tdr.

Egnen ved Roskilde Fjord: Hvede 12 Tdr. til 129 Pd., Rug 12—13 Tdr. til 118—120 Pd., 2-rd. Byg 14—15 Tdr. til 116 Pd., 6-rd. Byg 15 Tdr. til 112 Pd., Havre 18 Tdr. til 84 Pd., Ærter 8 Tdr., Kartofler 70 Tdr., Runkelroer 250 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Egnen ved Ringsted: Hvede 10—14 Tdr. til 122—127 Pd., Rug 8—10 Tdr. til 112—118 Pd., 2-rd. Byg 10—13 Tdr. til 108—116 Pd., 6-rd. Byg 8—12 Tdr. til 106—112 Pd., Havre 10—18 Tdr., Ærter 3—7 Tdr., Kartofler og Runkelroer et godt Middeludbytte.

Egnen ved Jyderup: Hvede 14—15 Tdr. til 125—130 Pd., Rug 14 Tdr. til 120—124 Pd., 2-rd. Byg 12—

16 Tdr. til 110--112 Pd., 6-rd. Byg 10--12 Tdr. til 105--108 Pd., Havre 16--18 Tdr. til 75 Pd., Ærter 10--12 Tdr., Kartoffler 50 Tdr. og Runkelroer 250 Tdr.

Samsø: Hvede 12--14 Tdr. til 130--132 Pd., Rug 10--12 Tdr. til 122--124 Pd., 2-rd. Byg 10--12 Tdr. til 114--116 Pd., 6-rd. Byg 11--12 Tdr., Havre 14--15 Tdr. til 89 Pd., Ærter 8--10 Tdr., Kartoffler 60--70 Tdr., Runkelroer 280 Tdr., Rutabaga 290 Tdr. og Turnips 295 Tdr.

Egnen ved Kallundborg-Slagelse: Hvede 10 Tdr. til 122 Pd., Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 111 Pd., 6-rd Byg 15 Tdr. til 106 Pd., Havre 18 Tdr. til 80 Pd., Kartoffler 50 Tdr., Runkelroer 275 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Skjelskøregnen: Hvede 15 $\frac{1}{2}$ Tdr. til 124--126 Pd., Rug 9--10 Tdr. til 122--123 Pd., 2-rd. Byg 15 Tdr. til 111 Pd., Havre 26 Tdr. til 81 Pd., Runkelroer 270 Tdr., Gulerødder 335 Tdr., Turnips 320 Tdr. og Blandsæd 23 Tdr.

Egnen Fuglebjærg-Næstved: Hvede 14--15 Tdr. til 118--124 Pd., Rug 11--12 Tdr. til 116--120 Pd., 2-rd. Byg 12--14 Tdr. til 109--112 Pd., 6-rd. Byg 13--15 Tdr. til 104--108 Pd., Havre 18--20 Tdr. til 87--89 Pd., Ærter 10 Tdr. til 120 Pd., Kartoffler 90--110 Tdr., Runkelroer 280--300 Tdr. og Turnips 290--310 Tdr.

Egnen Faxe-Rønnede: Hvede 12--16 Tdr. til 120--128 Pd., Rug 10--12 Tdr. til 116--120 Pd., 2-rd. Byg 12--16 Tdr. til 112--114 Pd., 6-rd. Byg 12--16 Tdr. til 100--106 Pd., Havre 16--25 Tdr. til 78--80 Pd., Ærter 12 Tdr., Kartoffler 40--50 Tdr., Runkelroer 300 Tdr., Rutabaga 300 Tdr., Turnips 300 Tdr. og Gulerødder 300 Tdr.

Stevnsherred: Hvede 12--16 Tdr. til 124--126 Pd., Rug 12--14 Tdr. til 118--120 Pd., 2-rd. Byg 12--14 Tdr. til 110--114 Pd., 6-rd. Byg 12--13 Tdr. til 106--108 Pd., Havre 16--17 Tdr. til 80--84 Pd., Ærter 10--12 Tdr., Runkelroer 300--350 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Vordingborgegnen: Hvede 15 Tdr. til 126--128 Pd., Rug 15 Tdr. til 118--120 Pd., 2-rd. Byg 16 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 16 Tdr. til 101 Pd., Havre 16 Tdr. til 80 Pd., Bønner 8 Tdr., Ærter 6 Tdr., Kartoffler 50 Tdr., Runkelroer 250--300 Tdr., Rutabaga 300 Tdr., Turnips 300--350 Tdr. og Blandsæd 16 Tdr.

Møen: Hvede 12--14 Tdr. til 121--128 Pd., Rug 10--12 Tdr. til 119--121 Pd., 2-rd. Byg 13--16 Tdr. til

110—116 Pd., Havre 15—20 Tdr. til 80—84 Pd., Ærter 8—10 Tdr., Boghvede 9 Tdr., Kartoffler 30 Tdr., Runkelroer 350—400 Tdr. og Sukkerroer 300—400 Ctnr.

Falster: Hvede 12—14 Tdr. til 126 Pd., Rug 10—12 Tdr. til 121 Pd., 2-rd. Byg 13—15 Tdr. til 112 Pd., Havre 16—26 Tdr. til 82 Pd., Bønner 12—13 Tdr., Ærter 12 Tdr., Kartoffler 70 Tdr., Runkelroer 300—350 Tdr., Rutabaga 280 Tdr. og Turnips 320 Tdr.

Østlolland: Hvede 12 Tdr. til 124—126 Pd., Rug 10—11 Tdr. til 122 Pd., 2-rd. Byg 12—13 Tdr. til 112—114 Pd., Havre 14 Tdr., Ærter 10—11 Tdr., Runkelroer 350 Tdr. og Rutabaga 300 Tdr.

Midtlolland: Hvede 12—14 Tdr. til 125 Pd., Rug 12 Tdr. til 124 Pd., 2-rd. Byg 11—12 Tdr. til 112 Pd., Havre 15 Tdr. til 84 Pd., Bønner 10 Tdr. til 120 Pd., Ærter 10 Tdr. til 120 Pd., Kartoffler 40—50 Tdr., Runkelroer 300—400 Tdr. og Rutabaga 300—400 Tdr.

Vestlolland: Hvede 14 Tdr. til 126 Pd., Rug 13 Tdr. til 112 Pd. og Havre 14—15 Tdr. til 80 Pd.

Langelands-Sønderherred: Hvede 13—16 Tdr. til 120—130 Pd., Rug 10—11 Tdr. til 118—122 Pd., 2-rd. Byg 12—16 Tdr. til 111—114 Pd., Havre 20—22 Tdr. til 80—84 Pd., Kartoffler 100—120 Tdr. og Runkelroer 250 Tdr.

Det nordøstlige Fyen: Hvede 14—15 Tdr. til 128 Pd., Rug 10 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 12 Tdr. til 112—113 Pd., Havre 14—15 Tdr. til 80 Pd. og Runkelroer 250 Tdr.

Midtfyen: Hvede 11—14 Tdr. til 124 Pd., Rug 11—13 Tdr. til 118 Pd., 2-rd. Byg 11—13 Tdr. til 112 Pd., Blandsæd 14—18 Tdr. til 82 Pd., Havre 14—16 Tdr. til 76 Pd., Kartoffler 50 Tdr., Runkelroer 230 Tdr., Turnips 320 Tdr., Enghø 4000 Pd. og Agerhø 4000 Pd.

Middelfartegnen: Hvede 16 Tdr. til 125 Pd., Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 12 Tdr. til 106—114 Pd., 6-rd. Byg 112 Tdr. til 108 Pd., Havre 12 Tdr. til 70 Pd., Ærter 10 Tdr. og Runkelroer 250—300 Tdr.

Fredericia-Vejle: Hvede 12 Tdr. til 128 Pd., Rug 10 Tdr. til 122 Pd., 2-rd. Byg 10—14 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 10—14 Tdr. til 106—108 Pd., Havre 12—16 Tdr. til 76—80 Pd. og Kartoffler 40 Tdr.

Vejle-Horsens: Hvede 14—16 Tdr. til 124—126 Pd., Rug 11—12 Tdr. til 112—116 Pd., 2-rd. Byg 11—12 Tdr. til 106—108 Pd., Havre 14—16 Tdr. til 78—80 Pd.,

Kartofler 30—40 Tdr., Runkelroer 150—180 Tdr., Rutabaga og Turnips 200—300 Tdr. og Cikorierødder 150—200 Ctnr.

Hads-Herred: Hvede 16—18 Tdr. til 127 Pd., Rug 14—16 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 14—16 Tdr. til 110Pd., Havre 18—20 Tdr., Runke-roer 275 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Egnen Vest for Aarhus: Rug 10—14 Tdr. til 116—120 Pd., 2-rd. Byg 12—14 Tdr. til 110—114 Pd., 6-rd. Byg 10—12 Tdr. til 100—106 Pd., Havre 14—18 Tdr. til 80—84 Pd., Ærter 10—14 Tdr., Kartofler 50—80 Tdr., Rutabaga 250—300 Tdr. og Turnips 300—350 Tdr.

Grenaa-Vesteregn: Hvede 16—18 Tdr. til 126—128 Pd., Rug 10—11 Tdr. til 116—120 Pd., 2-rd. Byg 10—12 Tdr. til 112—113 Pd., Havre 12—14 Tdr. til 80—82 Pd., Bønner 5—6 Tdr., Kartofler 60—70 Tdr., Runkelroer 200—300 Tdr., Rutabaga 200—300 Tdr. og Turnips 300—400 Tdr.

Egnen Sydøst for Randers: Hvede 15—17 Tdr. til 124—128 Pd., Rug 8—12 Tdr. til 116—122 Pd., 2-rd. Byg 10—15 Tdr. til 110—116 Pd., Havre 10—15 Tdr. til 78—84 Pd., Kartofler 40—60 Tdr., Runkelroer 150—200 Tdr., Rutabaga 200—300 Tdr. og Turnips 200—300 Tdr.

Hobroegnen: Rug 7—8 Tdr. til 118 Pd., 2-rd. Byg 10—11 Tdr. til 108 Pd., 6-rd. Byg 11—12 Tdr. til 96 Pd., hvid Havre 11—12 Tdr. til 74 Pd., graa Havre 11—12 Tdr. til 61 Pd., Boghvede 10 Tdr., Kartofler 60 Tdr., Rutabaga 250 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Egnen Hadsund-Aalborg: Hvede 9—10 Tdr., Rug 9—10 Tdr. til 120—121 Pd., 2-rd. Byg 10—11 Tdr. til 115—116 Pd., 6-rd. Byg 11—12 Tdr., Havre 11—12 Tdr. til 80—81 Pd., Kartofler 50—100 Tdr. og Turnips 200—300 Tdr.

Vendsyssel: Rug 6—8 Tdr. til 108 Pd., 2-rd. Byg 7—8 Tdr. til 96 Pd., 6-rd. Byg 8—10 Tdr. til 90 Pd., Havre 10—12 Tdr. til 72 Pd., Kartofler 20 Tdr. og Turnips 280 Tdr.

Thy: Rug 12 Tdr. til 116 Pd., 2-rd. Byg 14 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 16 Tdr. til 105 Pd., Havre 18 Tdr. til 84 Pd., Kartofler 40 Tdr., Rutabaga 200 Tdr., Turnips 300 Tdr. og Gulerødder 175 Tdr.

Mørsø: Rug 10—11 Tdr. til 115 Pd., 2-rd. Byg 11—12 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 13—14 Tdr. til 102 Pd.,

Havre 13—16 Tdr. til 80 Pd., Ærter 8—10 Tdr. til 123 Pd., Kartoffler 30—50 Tdr., Runkelroer 170—200 Tdr., Rutabaga 200—225 Tdr. og Tuunips 250—300 Tdr.

Salling: Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 16 Tdr. til 114 Pd., 6-rd. Byg 18 Tdr. til 100 Pd., Havre 18 Tdr. til 82 Pd., Ærter 20 Tdr. til 134—135 Pd., Kartoffler 80 Tdr., Runkelroer 200 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 350 Tdr.

Lysgaaard Herred: Hvede 14 Tdr. til 122—125 Pd., Rug 10—12 Tdr. til 119—120 Pd., 2-rd. Byg 10—11 Tdr. til 109—111 Pd., 6-rd. Byg 10—11 Tdr. til 90—101 Pd., Havre 12—15 Tdr. til 82—84 Pd., Kartoffler 70—80 Tdr. og Turnips 250—300 Tdr.

Hammerum Herred: Rug 3—6 Tdr. til 120—125 Pd., 6-rd. Byg 7 Tdr. til 100 Pd., og Havre 7—10 Tdr. til 70—85 Pd. og Turnips 200—300 Tdr.

Eggen ved Ringkjøbing Fjord: Rug 8 Tdr. til 120 Pd., 6-rd. Byg 10 Tdr. til 90 Pd., Havre 18 Tdr. til 76—77 Pd., Boghvede 8 Tdr. til 90 Pd., Kartoffler 20 Tdr. og Turnips 250 Tdr.

Det sydlige Jylland: Rug 8 Tdr. til 114 Pd., 2-rd. Byg 13 Tdr. til 99 Pd., 6-rd. Byg 11 Tdr. til 92 Pd., Havre 14 Tdr. til 70 Pd., Ærter 3 Tdr., Boghvede 5 Tdr., Kartoffler 50 Tdr., Runkelroer 200 Tdr., Rutabaga 230 Tdr., Turnips 270 Tdr., Gulerødder 220 Tdr., Cikorie-rødder 190 Ctnr., Agerhø 4000 Pd. og Enghø 5500 Pd.

Bornholm: Hvede 14 Tdr. til 124—126 Pd., Rug 10 Tdr. til 120 Pd., 2-rd. Byg 13 Tdr. til 112 Pd., 6-rd. Byg 13 Tdr. til 106 Pd., Havre 14 Tdr. til 82 Pd., Kartoffler 35 Tdr., Runkelroer 350 Tdr. og Turnips 350 Tdr.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Amager. Her er ikke udført ret meget af extraordinært Vinterarbejde. — Vejret var uheldigt, og Frosten trængte dybt i Jorden. Desuagtet har man ikke mærket stort til ledig Arbejdskraft og nu er der ligefrem Mangel paa Tjenestetyende, hvad jeg saa godt som ikke har oplevet i min mangeaarige Praxis som Landmand herude. Tilgangen fra Sverrig er om ikke ophørt helt, dog aftaget i mærkværdig Grad. Man formener, at de udvandrende Svenske gaa til Amerika, særlig endda Sydamerika. Lønningerne til Tje-

nestetyendet ere under disse Forhold ikke saa lidt i Stigning, nok en Snes Procent.

Fra Egnen Taastrup—Kjøge. I denne Egn har der været rigelig Brug for enhver Arbejder, som vil bestille noget, og der kan næppe heller siges at være nogen særlig Mangel paa Folk til Sommerarbejdet. Lønnen til ugifte Piger og Karle er ganske vist i Stigning (en Karls Løn er vistnok 10—15 pCt. højere end ifjor), og den vil næppe falde, da Lysten til at binde sig fast, bliver mindre og mindre; — de fleste voxne Karle drage enten til Kjøbenhavn, eller de foretrække at gaa paa Dagleje eller Akkord, som det kan falde, forsaaaviddt de ikke, hvad der er saa saare almindeligt ved at have sluttet et tidligt Ægteskab, ere rykkede op i de gifte Arbejderes Række i en Alder, i hvilken de endnu ifølge gammel Skik skulde have tjent fast, og søgt at spare noget af Lønnen op til det fremtidige Udstyr.

Men medens det saaledes ganske vist bliver vanskeligere at holde ugifte Landarbejdere, saa gjælder dette ingenlunde saasnart der bliver Tale om gifte Folk; — enhver god Husbond, der kan byde Hus og Have og stadigt Arbejde, vil uden Vanskelighed faa de Folk, han har Brug for, og med de nuværende Lønninger bliver det slet ikke meget dyrere at lønne en gift Mand end at holde og lønne en Karl. Og her til kommer, at den Arbejdskraft, man knytter til sig ved at yde Hus og lidt Jord og fast Arbejde, er af en ganske anden Værdi, end hvad der præsteres af en almindelig Karl, der ikke i nogen Henseende føler sig knyttet til Husbonden eller Bedriften.

Naar der i vore Dage lyder saa højrøstede Klager over de slette Arbejdsforhold, Folkenes Upaalidelighed, Dovenskab osv., saa kunne de mulig have deres Berettigelse paa Steder, hvor man væsentligst er henvist til at benytte sliig løs Arbejdskraft, som kan faaes ved at fæste Folk i maanedes- eller halvaarsvis; — men jeg fristes ved at høre disse Udfald mod den arbejdende Klasse altid til at tage den i Forsvar, naar Klagerne skulle tages saadan i Almindelighed; — det turde

vel være muligt, at Skylden falder fuldt saa tungt paa Husbonden, som paa Arbejderen; — der gives endnu altfor mange Steder, hvor Husbonden ikke endnu er kommet til ret Forstaaelse af sine Pligter mod Arbejderen, ikke har faaet Øjet op for, at det er i hans egen velforstaaede Interesse at sørge for, at hans Folk ere tilfredse, thi kun derved naar han at de udføre deres Gjerning samvittighedsfuldt og godt.

Der findes her paa Egnen som Regel et godt og tilfredsstillende Forhold mellem Husbonden og de gifte faste Arbejdere, hvad enten det er paa de større eller mindre Gaarde; — det staaer for mig, som om det vil blive den naturlige Fremtidsform for Landarbejderen, at han er gift og knyttet til Bedriften ved, at han har Hus og lidt (mere eller mindre) Jord; — og efter mit ikke ringe Kjendskab til denne Arbejdskraft, saavel her paa Gaarden som hos mine Bekjendte tør jeg udtale, at den aldrig, selv i de lovpriste gamle Dage, har været mere paalidelig, flittig og dygtig endnu. Men man kan ikke faa en dygtig Mand idag, og lade ham gaa imorgen.

Fra Egnen ved Roskilde Fjord. Adskillige Steder er det almindeligt i det tidlige Foraar at jævne Jorden med en Vognfjæl i Stedet for at benytte Tromlen. Derved opnaaer man, at Jorden kan findeles umiddelbart efter Harvningen, selv om den er noget fugtig, og den bliver ogsaa langt finere, end hvis den tromles. Den meste Foraarssød blev lagt i Slutningen af April, men paa de lavere Jorder vil Saaningen dog havt strakt sig mindst 8 Dage ind i Maj.

Fra Jyderupegnen. Sundheds- og Fodertilstand har i det Hele været god, ikkun hos Kalvene har der været megen Sygelighed her. Jeg har af ca. 100 Kalve ikke faaet mere end ca. 14 levende Kviekalve, alle de andre døde; i Begyndelsen døde de nogle Dage gamle af Diarrhoe, men senere ere de undertiden døde først 8—9 Uger gamle ligeledes af Diarrhoe. Vi have forsøgt Alt. Isolering af Kalvene strax efter Fødslen og Anbringelse af dem i Kasser, der, hvis 1 døde, desinficeredes med Sublimat og Kreolin eller

Karbol. Foderet til dem kogtes, og de svage gave vi hver Dag 1 Spiseskefuld Portvin, som syntes at styrke dem, medens Opium, som jeg strax anvendte, viste sig aldeles virkningsløs.

Hos en anden Slags af vore Husdyr have vi ogsaa haft en dog heldigvis indtil videre lille Epidemi, nemlig mellem vore gamle Kalkuner. Pludselig begyndte en gammel Hane at hænge og vilde ikke æde, vi troede den blev hugget af de andre og slagtede den, og den var smuk og fed at se paa; senere kom imidlertid 1 til, og jeg lod den da mikroskopisk undersøge, og den erklæredes for lidende af Diphtheritis; den døde ligeledes og nedgravedes med den tidligere slagtede, og senere døde to udmærkede gamle Kalkunhøns; men derved standsede heldigvis Sygdommen, og en Hane og et Par Høns, der vare syge, kom sig. Vi behandlede dem med Sherry hver Dag, blødt Foder, Pensling med Helvedstensopløsning i Halsen og Jernvitriol i Drikkevandet. Som sagt, hidindtil ere vi slupne dermed, men det er en meget slem og alvorlig Sygdom og da jeg aldeles ikke har faaet fremmed Fjerkræ i Gaarden iaar, er Opkomsten af Sygdommen mig i høj Grad gaadefuld; men kommer Sygdommen, vil jeg tilraade at give Sherry strax, det er, hvad vi her have syntes bedst om af Alt.

Fra Samsø. Efter den rigelige Høst ifjor har der ikke viist sig Arbejdsløshed her i Vinter; — en Mængde yngre og dygtige Folk ere destoværre nu i Foraaret rejst herfra til Amerika, saa det vil sikkert til Høst skorte paa Arbejds kraft, og Savnet begynder allerede at føles nu. — Dette bevirker selvfølgelig, at Lønningerne ere i Stigning med 20—40 Kr. aarlig, og desuagtet er det meget vanskeligt at skaffe sig de fornødne faste Folk. — Man bringes saaledes ind paa at maatte arbejde med nærmest gifte Folk og Daglejere, hvorved selvfølgelig Driftsomkostningerne yderlig forøges.

Fra Egnen Kallundborg—Slagelse. Sundhedstilstanden blandt Keaturerne synes temmelig god; kun ganske enkelte Steder har der viist sig Influenza i Høstebesætningen; derimod har der mange Steder og særlig paa nogle store Gaarde været megen Dødelighed blandt Kalvene,

endogsaa i en noget ældre Alder; Sygdommen har viist sig som stærk Diarrhoe; ikke faa Hopper have kastet Føl i dette Aar.

Man har ikke mærket til nogen Arbejdsløshed; maaske nok nogle unge Karle, der ikke ønske fast Arbejde, have gaaet ledige hjemme hos Forældrene en Tid; men den gode solide Arbejdsstyrke har ikke manglet Arbejde; der tales om, at det har været vanskeligere at faa Karle nu til 1ste Maj; de gaa hellere paa Akkordarbejde; men jeg troer ikke, at der bliver Mangel paa Arbejdskraft.

Fra Egnen Korsør—Skælskør. Af Vintersæden er Rugen godt sluppen over baade Vinter og Foraar og staaer de fleste Steder meget lovende. Hovedrugen her er Bretagne, og den er god; derimod prøvede vi ifjor 5 Tdr. Land med Schlanstädter, som ifjor ikke gav mere end ca. 10 Fold; iaar har jeg besaaet 30 Tdr. Land med den, og troer jeg heller ikke iaar, at den vil give store Fold, saa det er vistnok sidste Aar, jeg dyrker den. Skjøndt Priserne lade gode, saa har jeg heldigvis kun iaar besaaet 15 Tdr. Land med Hvede; den staaer ikke daarligt, men dog ikke bedre end at jeg har givet den lidt Chili-Salpeter, ca. 80 Pd. pr. Td. Land, som maaske nok kan friske den lidt. Nogen egentlig rigtig god Hvedemark har jeg ikke seet, derimod flere tarvelige, saa jeg maa vel antage, at Udsigterne til en god Hvedehøst ikke ere gode. Megen Chili-Salpeter er vistnok iaar til ringe Nytte udsaaet og dermed mange Penge spildte. Her paa Gaarden staaer den første Aars Kløvermark, som skal ligge 2 Aar, udmærket, derimod er jeg ikke saa fornøjet med den Mark, som er udlagt med Sneglebælg og ital. Raigræs. Sneglebælgen er meget tilbage; dog synes den i den sidste Tid at have taget sig lidt op, men noget stort Udbytte vil den vistnok ikke give. Jeg har paa ca. 20 Tdr. Land af 2 Aars Græsmark i Vinter udkjørt et tyndt Lag Halm, som lader til i Foraarstiden at lune godt om Planterne, der se noget frodigere ud end hvor ingen Halm er lagt.

Nogen Arbejdsløshed har der ikke været i Vinter, tvertimod har det været vanskeligt at faa Extraarbejdere,

uden til meget høj Betaling; thi Arbejderne ville hellere ligge ledig end arbeide for en moderat Dagløn. Det socialistiske Røre er allerede godt indpodet i Arbejdernes Bevidsthed, og et alvorligt Udbrud kan ventes naarsomhelst — der ventes kun paa det belejlige Øjeblik. — Al den Skriven og Talen om Arbejdernes daarlige Stilling og om deres Rettigheder gjør megen Skade og er aldeles ubeføjet. — Tages der ikke alvorlige Forholdsregler, saa vil den Ulykke for Landbruget blive langt værre end de saa ofte omtalte daarlige Aar; thi det er ikke vore Indtægter, der ere saa daarlige, men det er de stadig voxende Udgifter, der trykke.

Lønningerne ere i det Hele i Stigning, men i Sommer er det her paa Egnen helt galt, hvilket dog nærmest er begrundet paa Jernbaneanlægene. Jeg vil nødig nævne Priser, men jeg har hørt Tale om indtil 160 à 170 Kr. som Sommerløn for Karle. Jeg kunde forstaa om Lønnen steg i det Forhold for Mejeripiger, thi de ere meget vanskelige at faa, ja næsten umulige — og dog har Prisen i de senere Aar omtrent holdt sig, i hvert Fald kun med en ringe Forhøjelse. Her gives 60 Kr. for Vinteren og 80 Kr. for Sommeren; men naar dertil kommer 25 Kr. til Fæstemanden og en 3 à 4 Kr. i Rejseomkostninger, saa bliver det pebret nok.

Fra Sydsjælland. Kreaturerne se gjennemgaaende godt ud, men Mælkeudbyttet har ikke rigtig svaret til, hvad man ventede efter det store Høfoder man iaar kunde give. Men det ligger vel sagtens i, at Høet blev bjerget mindre godt, ligesom ogsaa Roerne ofte have taget Skade i Kulerne, da man næsten ingen Steder var helt færdig med at dække dem, da den haarde Frost indtraadte. Sundhedstilstanden har været god, naar undtages at en mild Influenza har graseret paa flere Gaarde.

Fra Møen. Kreaturerens Foder- og Sundhedstilstand har hele Vinteren været god og Mælkeudbyttet almindeligt, hvorimod der gjennemgaaende er brugt 1 Pd. Mælk mere pr. Pd. Smør end ifjor. Der har været enkelte Kastere og ikke faa Overløbere i Besætningerne, og særlig har det været van-

skeligt at faa Køerne med Kalv, da de tidlig Kælvede stadig have løbet om, undertiden 3—4 Gange. Svinefedningen har taget et meget stort Opsving, og Vinteren har været temmelig heldig, da saa godt som ingen Stivsyge har været, hvorimod det har været meget vanskeligt at faa transporteret Svinene til Slagteriet, da vi jo er den mest stedmoderlige behandlede Landsdel, hvad Transportforholdene angaaer. Dog er der nu Udsigter til at Færgeforholdene ved Koster og Kallehave ville blive forbedrede i den kommende Sommer ved Bygning af nye Brohoveder ved det anførte Færgesteder og som eventuelle Forløbere for en Jernbane i det mindste paa Sjælland med Tilknytning til Statsbanen.

Fra Falster. Der var megen Jord uopløst fra Efteraaret, men mange Steder kunde der pløjes endog tidligt i Marts og enkelte Perioder i April, i hvilket Vejret ikke tilstedede Saaning, saa er denne egentlig ikke bleven sinket ved Afbrydelser af Pløjearbejdet i Efteraaret. Kun meget stive udrænede Jorder have været generet af Fugtighed i Foraaret, saa at de have maattet ventet med Pløjning. Den vinterpløjede Jord faldt udmærket, den forarspløjede har været usædvanlig godt gjennemfrossen og tillige skør, langt bedre end man skulde vente; men i det ofte stærkt tørrende Vejr, vi have havt har man ofte havt ondt ved at faa Jorden tilstækkelig fin. Vi have her som sædvanlig havt meget heldige Arbejderforhold; snarest har Kraften paa Grund af den megen Tærsken været knap. Lønningerne ere ikke i Stigning.

Fra Østlolland. Saa godt som overalt er Rugen tynd og meget tilbage i Udviklingen. De fleste Steder har den lidt meget af Sneen, og i mange Marker er der pløjet noget om og besaaet med Byg. Hveden staaer saa nogenlunde og er gaaet endel fremad i April Maaned. Enkelte Bøndermarker se meget frodige ud. Det er i Almindelighed Kolbehvede eller Blanding af forskellige Hvedesorter. Meget Squarehead Hvede er jo saaet sildig iaar, og det er, ligesom tidligere, tydelig at se, at denne staaer meget tilbage for den, der er saaet i rette Tid.

Husdyrenes Foder- og Sundhedstilstand har været god. Enkelte Steder klages der over Kalvedødelighed, og enkelte større Besætninger have været plagede af Børbetændelser.

Fra Vestlolland. Her var betydelige Arealer baade af Stub- og Roejord upløjet fra Efteraaret, ligesom saa godt som al Grønjorden. En stor Del blev pløjet under særdeles gunstige Forhold i Februar og Marts og fik derefter Frost og afvexlende Tørre og Væde og faldt derfor fortrinlig for Harverne ved Vaarsædslægningen. Denne har været sildigere end sædvanlig, blev dog i Almindelighed tilendebragt i April Maaned. Saaningen af Sukkerroer begyndte 18.—20. April og blev tilendebragt med enkelte Undtagelser inden 15. Maj.

Arbejdsløshed har ikke fundet Sted paa Landet og i Byen i langt mindre Omfang end sædvanlig. Her er ikke overflødig Arbejdskraft paa Egnen, om end nogenlunde tilstrækkelig baade af faste Folk og Daglejere. I enkelte Egne kan det knibe med Haandkraften til Sukkerroerne, og det har stundum været svært nok at supplere den med svenske Piger, der finde mere og mere Anbringelse i Hjemlandet ved Sukkerroedyrkningens Udbredelse dér.

Fra Midtfn. Arbejdsløshed i Vinter har der aldeles ikke været Tale om. Hvorvidt Landmændene ville komme til at savne den nødvendige Folkekraft i Sommer er noget vanskeligt at sige endnu. Her paa Gaarden er jeg saa heldig at have hele den nødvendige og almindelige Arbejdsstyrke til en Pris for faste Folk af 130 Kr. for en Arbejdskarl, 80 à 90 Kr. for en Mejeripige, alt for Sommerhalvaaret. Dette er den samme Løn, som nu har været betalt her i de sidste tre Aar, for dem er der saaledes ingen Stigning iaar, hvorimod Daglønnen er stegen 5 à 13 Øre pr. Dag.

Andre arbejdsgivende Landmænd have ikke alle været saa heldige. Paa en større Gaard veed jeg, at det ikke har været muligt at faa en eneste Mejeripige. En Gaardmand, hvis Kone var syg, har slet ingen Piger kunnet faa. Fæste-

mændene avertere baade efter Karle og Piger til Lønninger fra 150—160 Kr. for Sommeren.

14 Dage før Maj manglede næsten alle Gaardmændene i en hel Landsby næsten alle de nødvendige Piger til Flyttedag. I tvende Sogne er der dannet dels socialdemokratiske, dels andre Foreninger med det Formaal at stille Arbejdsgiverne visse Betingelser angaaende Løn og Arbejdstid.

Med alt dette er dog Spørgsmaalet om der er tilstrækkelig Folkekraft til Sommerarbejdet, ikke besvaret; men jeg seer mig, for Øjeblikket, ikke istand til at besvare det fyldigere. Det er dog allerede det betegnende, at Spørgsmaalet nu ikke kan bestemt besvares. — Dette ligger meget i, at det er blevet nødvendigt for mange Landmænd at rejse til Odense ved Skiftetiderne, for at faa de fornødne Folk. Tidligere ansaaes det for nødvendigt netop at være hjemme paa disse Tider for at sætte de nye Folk ind i deres Virksomhed.

Og hvad er det saa der skeer ved disse Stævnemøder i Byerne. Sempelthen en almindelig Bytning af Arbejds kræfter, hvor Landbruget hver Gang mister nogle af de Bedste.

Fra Hadsherred. Arbejdskraften har været meget passende tilstede i Vinter, men der klages over Mangel paa Karle og Piger i Foraaret. En stor Mængde unge Folk udvandrers særlig i dette Foraar, hvilket jo ikke er saa underligt, da der jo stadig prædikes Utilfredshed med Forholdene her, medens der loves Guld og grønne Skove i det fjerne Vesten. Den uhyre Masse af Udvandringsagenter har jo intet Ansvar!

En Hesteavlforening arbejder særlig godt her i Egnen; den sparer ikke paa Indkjøb af fortrinlige Avlsdyr. Den har anskaffet en Hingst til 12 à 14000 Kr., og gode Hoppeplage ere i en Pris af 1 à 2000 Kr. Man venter gode Resultater af denne Forening.

Fra Egnen Aarhus—Frijsenborg. Lønnen til faste Folk er ikke stegen, men det bliver mere og mere vanskeligt at faa paalidelige og ordentlige Karle, hvorfor ogsaa mange foretrække at benytte Daglejere. Lønnen til disse er ste-

gen med omtrent 5 à 10⁰/₀. Det bliver ganske vist en dyr Arbejdskraft, men til Gjengjæld ere Daglejere ogsaa solidere og mere medgjørlige.

Fra Himmerland. I mange, vist de fleste, Besætninger er der mellem Kvæget, saavel Køerne som Ungkvæget indtraadt Diarrhoe i større eller mindre Grad — paa forskjellige Tider —; her paa Gaarden f. Ex. have vi i Kostalden iagttaget enkelte spredte Tilfælde i Maanederne Februar og Marts, — hvorimod her i Ungkvægstalden var en Epidemi, som varede en 14—16 Dage og næsten angreb dem alle. — Faarene have alle holdt sig mindre godt i Vinter; — Ulden er kort og Foderstanden simpel, — begrundet sikkert i at Høet, som de jo maa nøjes med, var udvandet og maaske flere Steder muggent. — Stor Dødelighed mellem Lammene er en almindelig Klage.

Dødeligheden mellem Kalvene har her været værre end noget tidligere Aar; Køerne ere fodrede udelukkende med Korn, $\frac{1}{5}$ Byg og $\frac{4}{5}$ Havre, godt frisk Hø og do. Halm. — Til midt i Januar gik det godt, men af 40 Kalve, som ere hensatte til Tillæg, er kun 2 i Live — alle døde mellem den 3. og 10. Dag. — Mavehistorier — alt er forsøgt — at patte Køerne — 4 Kalve, som pattede Mødrene i særskildte Baase, døde alle 4. Nu skal Huset i Sommer klorkalkes og renses omhyggelig.

Fra Vendsyssel. Trods det meget rigelige Kvantum Foder, Hø, Roer og Halm, der havdes til Raadighed i denne Vinter mod ifjor, har Udbyttet deraf dog været tarveligt. Man har i Reglen heroppe undgaaet at indkjøbe Foderstoffer indtil April. Da det saa viste sig, at Havre og Blandsæd ej kunde holde ud, indkøbtes der betydelige Mængder af Foderstoffer, saa at Købmændene have haft ondt ved, at tilfredsstille den forøgede Efterspørgsel. — Den sene Udbindingstid iaar vil saaledes ej heller fordyre Vinterfodringen ubetydeligt. Priserne paa Smør have været ret konstante, og da Forbruget af Mælk til 1 Pd. Smør har været ret tilfreds-

stillende, og Indkjøbet af Foderstoffer under det Almindelige, vil Nettoudbyttet af Mejerierne vel stille sig gunstigt, hvorimod Bruttoudbyttet er tarveligt nok. — Fedekvæget var godt efterspurgt først paa Vinteren og opnaaede ret gode Priser, hvorimod det senere har givet tarvelige Priser hjem. Handelen med magert Kvæg har ligeledes været meget trykket i den sidste Maaned eller to. Svineholdet, som giver os en saa betydelig Indtægt i Aarets Løb, har ogsaa skuffet os meget i den sidste Tid. Istedetfor opadgaende Konjunkturer have vi faaet betydelig nedadgaende Priser, for Tiden 24 Øre, hvad er 6—7 Øre under f. A., eller med andre Ord 10 til 12 Kr. mindre pr. Gris, et saa væsentlig Mindreudbytte, at Udbyttet aldeles ikke giver Dækning for det anvendte Foder, særlig med nærværende høje Kornpriser. — Stemningen er derfor meget mat for Tiden paa dette Omraade hos Producenterne, og man spørger, skal dette vedvare, og hvad er Aarsagen? — Er Aarsagen det samme sørgelige Udslag af Andelsslagteri-Bevægelsen, som vi kjende den fra Smørexportens Side, da er Resultatet sandelig meget sørgeligt for Landbruget, og det vil atter her komme til at betale haarde Lærepenge for dets Bestræbelser for at skyde Handelsstanden til Side og selv tage Affære. — Et lille Moment, der ikke er uden Interesse, og som formentlig ogsaa belyser disse Forhold, er, at medens Smørprisen i forrige Uge dalede med 5 Øre, satte Margarinfabrikkerne Prisen 5 Øre op! Og dette begrundes i, at Prisen paa Raaproductet er stegen saa stærkt. — Landbruget vilde kun kunde glæde sig ved at erfare dette, da man vel er berettiget til at antage, at en Stigning paa Margarinen Raaproducter vil fordyre Produktionen saa væsentlig, at den mulig kunde svækkes betydeligt, og i hvert Fald maa give Smørproducenterne Vind i Sejlene.

Fra Mors. Der har slet ingen Arbejdsløshed været i Vinter, og det synes som netop lige den fornødne Arbejdskraft er tilstede til Sommerbrug. Var det saa, at Folkeholdet ikke var betydelig indskrænket, saa vilde der være Mangel paa

Arbejds kraft; thi Strømmen gaar til Byen, andre Egne og til
 -- Amerika.

Fra Lysgaard Herred. Sundhedstilstanden har været god, dog med en større Grad af Kastning og Dødelighed for de nyfødte Kalve, end almindelig. Aarsagen er ubekjendt; af »Influenza« hos Hesten er kun forekommen enkelte Tilfælde. Tuberkelsygen synes at udbrede sig; selv hos Faar findes den og antages fremkommen ved at give Lam, som Moderen ikke havde Mælk nok til, Hjælp af nymalket Komælk.

Til Foraars- og Sommerarbejdet synes der at blive Mangel paa Arbejdere, dersom der ikke skeer tilstrækkelig Tilførsel af Arbejdere baade mandlige og kvindelige — dels ved større Udvandring, især af unge Folk — Karle og Piger — til Amerika, og dels ved, at meget er forsømt i de sidste daarlige Aaringer med Hensyn til Bygninger og Grundforbedringer, der nu skulle indhentes ved at Forholdene i Landbruget have forbedret sig noget.

Lønningerne begyndte allerede i Vinter at stige, og eftersom Sommeren nærmer sig, ere Fordringerne større; de kunne for Husmænd og løse Folk ansættes til en $\frac{1}{4}$ Del højere Løn; men værst er det med Forventningen om en kortere Arbejdstid, der er umulig at gennemføre ved Landbruget, hvor Vejrforholdene ofte bestemme Arbejdstiden. Værst er det med Haandværkere, der ofte intet have lært uden at have staaet i Lære ved egen Øvelse, og de forlange ligesaa megen Løn som den duelige Arbejder, og af Mangel paa Haandværkere nødsages man til at bruge slige Subjekter. Lønningerne for Haandværkere ere ligeledes stegne med $\frac{1}{4}$ Del til 2 Kr. 50 Øre og Kosten. For Arbejderne er denne Forhøjelse til Fordel, men for Landmændene atter en forøget Udgift, ikke svarende til Indtægten. I hele Landbruget er der blevet meget mere Liv imod de foregaaende Aar, hvor alt stod stille. Nye Bygninger opfores og gamle forbedres, dog mest iblandt de mindre Landbrugere, hvor Heste og Kreaturer have været i høj Pris, og dette er deres Hovedindtægt. — Ejendomshandel med mindre Landejendomme har været

livlig, hvorimod Handel med større Ejendomme har været sjælden, og navnlig kun hvor de ere overtagne af Prioritets-haverne, og solgte med stort Tab.

Fra Hammerum Herred. For Tiden kniber det at skaffe tilstrækkelig Arbejdsfolk, ja — det synes endog som der ligefrem er stor Mangel paa dem — især saakaldte Sommerfolk, og da navnlig paa Piger til Markarbejde. Lønningerne stige selvfølgelig paa Grund heraf.

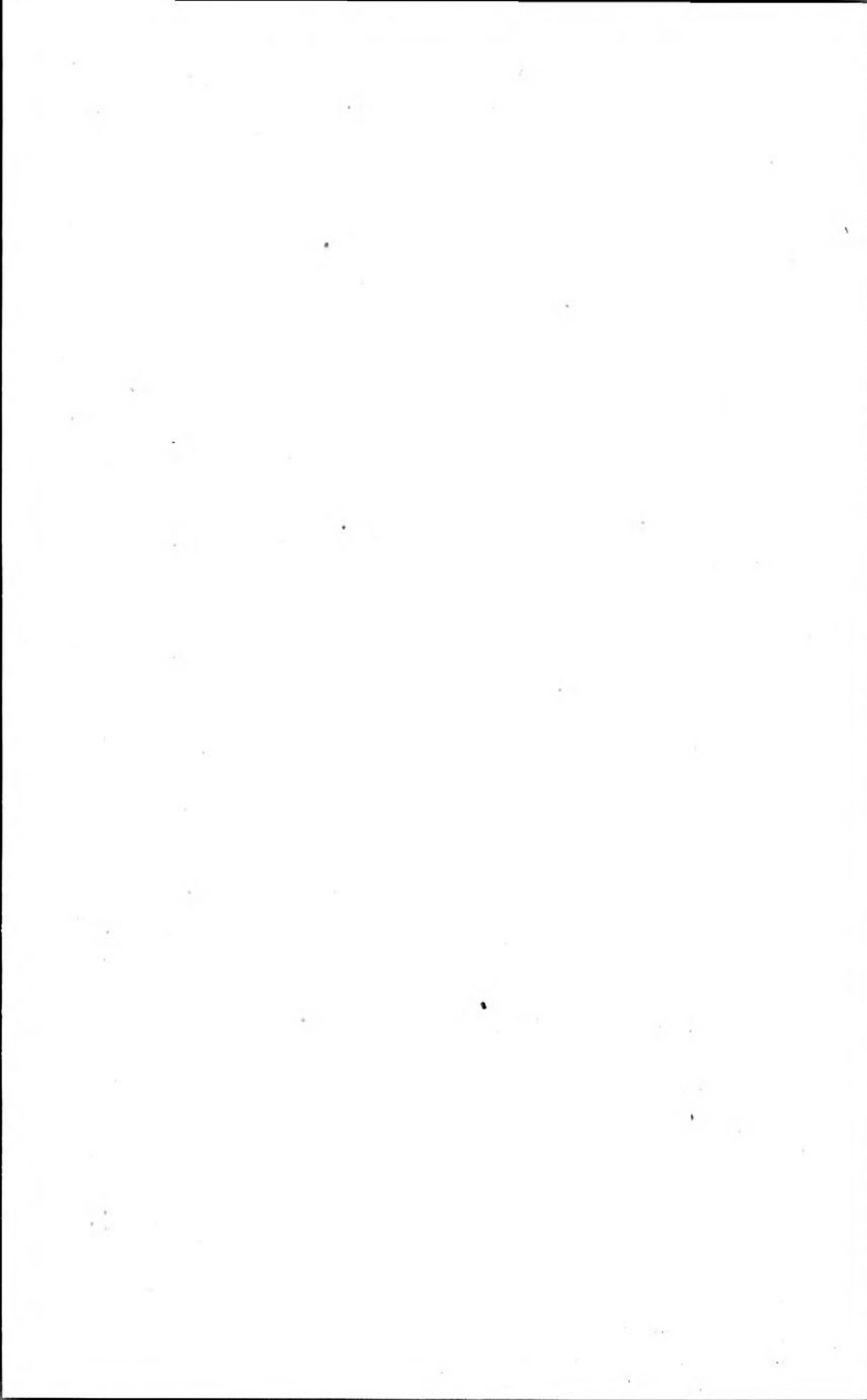
Paa Grund af de i Antal stadig tiltagende Andelsmejerier holdes der nu gjennemgaaende flere og bedre Køer end for nogle faa Aar tilbage; ogsaa er Hestebestanden i Stigning, men der er kun faa virkelig gode Hingste og alt for mange 2den og 3die Klasses Hopper, saa Tillæget staaer i Forhold dertil, men der er oparbejdet en bedre Forstaaelse og Fremadstræben til et bedre Maal, og det skal nok blive kjendt om nogle Aar.

Fra Vestjylland. Arbejdsløshed have vi aldrig her, men i Vinter har der været stærk Efterspørgsel efter Arbejdere til Tærskning, og flere Steder er der iaar anskaffet Haandtærskemaskiner af Smaagaarde for at faa optærsket. Faste Tjenestefolk vare i Efteraaret dyrere og knappere end sædvanlig; Daglejere er her meget faa af, idet de faa Indsiddere og jordløse Husejere i Reglen tage fast Tjeneste, ofte paa 2 eller flere Steder med lige mange Dage paa hvert Sted, hvorved gjerne opnaaes en nok saa stor Løn. Det var meget ønskeligt, om d'Hrr. som skrive saa meget om Arbejdernes daarlige, for ikke at sige usle økonomiske Vilkaar og saaledes paavirke og oparbejde en Folkestemning for Nødvendigheden af, at Staten maa træde til med direkte Understøttelse, om de vilde sørge for at gjøre sig bekendte med de virkelige Forhold, forinden de optraadte belærende; de ville da til deres Forbauselse se mange lykkelige Hjem, sunde, glade Born og Hygge og Tilfredshed lyse dem imøde fra Mand og Hustru og fra hver Krog i det tarvelige, men gode Hjem, der dog er bygget op og holdt med en aarlig Indtægt af hen-

ved 300 Kr. og Kosten til Manden de Sognedage, naar han arbejder. De ville se, at den aarlige Indtægt spiller en forbausende lille Rolle med Hensyn til den daglige Lykke og Tilfredshed, og hvor disse savnes i et Hjem, er det næsten altid af andre Aarsager end af Mangel paa fornødne Indtægter. Jeg antager, at Lønnen til en Arbejdskarl er i det sidste Aar stegen 30 à 40 Kr. for 1 Aar. Faa vi en god Avl iaar, ville de gaa endnu højere, og faa vi en daarlig Avl, vil Lønnen gaa lidt ned igjen, det er jo Tilbud og Efterspørgsel, der bestemmer Prisen.

Fra Bornholm. Jeg kan ikke mindes noget Aar, at Plantevæksten først i Maj Maaned har staaet saa langt tilbage som nu, det seer imidlertid ud til, at Planterne have holdt sig godt i Klovermarkerne, saa disse nu kunne spire frodig frem efter Regnen; Vintersæden har derimod lidt meget ved i saa lang Tid at være dækket af Sne, og megen er gaaet bort, saa der bliver adskillige endog større Arealer, som maa saaes om, og den øvrige staaer langt tilbage. Det hedder her, at naar Rugen er god, skal den første Maj kunne skjule en Raage (Blaakragen), men den Rug, der kan dette nu, findes næppe paa Bornholm, Størsteparten kan ikke engang skjule en Lærke; forholdsvis synes Hveden nærmest at være lidt mere fremmelig.

Arbejdsløshed har der ikke været for nogen Arbejder, der kan og vil bestille noget, her har snarest været Mangel paa Arbejdere, idet et Havneanlæg ved Hammeren og Anlæg af Stenhuggeri i det Store, har trukket mange Arbejdere fra Landbruget, fordi dette ikke kan give saa høje Lønninger, som der bydes; man har derfor frygtet for Mangel paa fornøden Arbejdskraft for Sommeren, men her er i den sidste Tid kommet saamange Arbejdere ind fra Sverrig, at det vistnok svarer nogenlunde til, hvad der behøves, men Arbejdslønnen er stegen en Del, vel ca. 10 pCt.

W. J. G. J.